

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi ohjelman käynnistämisestä korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseksi ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla (Erasmus World) (2004–2008)

(2002/C 331 E/05)

KOM(2002) 401 lopull. — 2002/0165(COD)

(Komission esittämä 17 päivänä heinäkuuta 2002)

PERUSTELUT

1. JOHDANTO

Tämä ehdotus perustuu perustamissopimuksen 149 artiklaan, jossa määrätään: "Yhteisö ja jäsenvaltiot suosivat yhteistyötä kolmansien maiden (. . .) kanssa." Pyrkimyksenä on samalla edistää laadukkaan koulutuksen toteuttamista Euroopassa.

Ehdotettu säädös on nähtävä monien kehityskuvien taustaa vasten. Ensiksi todettakoon Eurooppa-neuvoston Lissabonin-kokouksen 24. maaliskuuta 2000 tekemät päätelmät, joissa korostetaan: "Euroopan unionilla on vastassaan mittava muutos, joka on seurausta globaalistumisesta ja uuden tietoon perustuvan talouden asettamista haasteista."

Tällaisena maailmanlaajuistumisen ja keskinäisen riippuvuuden aikana jäsenvaltioiden ja Euroopan yhteisön vastaus korkea-asteen koulutuksen kasvaviin tarpeisiin ei voi rajoittua maantieteellisesti ainoastaan Euroopan unionin tai laajemmin Euroopan alueeseen.

Toiseksi mainittakoon EU:n jäsenvaltioiden ja 14 muun Euroopan maan opetusministerien toteavan Bolognan julistuksessa (19. kesäkuuta 1999): "Haluamme varmistaa että Euroopan korkeakoulujärjestelmällä on ainutlaatuisten kulttuuri- ja tiedetraditoidemme arvoista, maailmanlaajuisista vetovoimaa."

Prahassa (19. toukokuuta 2001) kokoontuneet korkea-asteen koulutuksesta vastaavat eurooppalaiset ministerit korostivat edelleen muun muassa sitä, että Euroopan korkeakoulujen vetovoimaa on lisättävä Euroopasta ja muualta maailmasta tulevien opiskelijoiden keskuudessa.

Lisäksi korkeakoulujen tarjoamia mahdollisuuksia edistää osaamisen Euroopan kehittämistä tulisi edelleen hyödyntää eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen alueen ja Euroopan tutkimusalueen välisten yhteisvaikutusten aikaan saamiseksi.

Kolmanneksi tässä ehdotuksessa otetaan huomioon kansainvälisen politiikan kehityskuviot. Erityisesti otetaan huomioon Tokiossa maaliskuussa 2000 pidetyn G8-maiden opetusministerien huippukokouksen päätelmät, joissa kannustetaan kansakuntia jatkamaan yhteistyötään pyrkiessään löytämään vastauksia ilmeneviin koulutushaasteisiin, ja Kananaskisissa kesäkuussa 2002 pidetyn G8-maiden valtionpäämiesten huippukokouksen päätelmät uudenlaisen kumppanuuden hyväksymisestä Afrikan kehitysapua varten. Ehdotuksessa otetaan huomioon myös toimintalinjat, joita muun maailman, esimerkiksi Amerikan Yhdysvaltojen, Kanadan ja Australian tärkeimmät toimijat ovat hyväksymässä vastauksena korkea-asteen koulutuksen maailmanlaajuistumiseen.

Ehdotus jatkaa 18. heinäkuuta 2001 hyväksyttyä komission tiedonantoa Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteistyön vahvistamisesta kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla (KOM(2001) 385).

Tiedonannon tavoin ehdotus heijastaa muun muassa tuloksia, joita on saatu akateemisen yhteistyöyhdistyksen (Academic Cooperation Association) helmi-maaliskuussa 2000 toteuttamasta tutkimuksesta "The Globalisation of Education and Training: Recommendations for a coherent response from the European Union" (yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen maailmanlaajuistuminen: suosituksia Euroopan unionin johdonmukaiseksi vastaukseksi) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Tri Sybille Reicherts, Bernd Wächter, <http://europa.eu.int/comm/education/ec-usa/usa.html>

Ehdotus perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston käymiin keskusteluihin ja niiden hyväksyntään päätelmiin. Keskusteluissa on ilmennyt laaja yksimielisyys suhtautumisessa tiedonantojen analyysihin yleisistä tavoitteista, joihin Euroopan yhteisön olisi pyrittävä ryhtyessään yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla, ja tarpeeseen kehittää uutta yhteisön lainsäädäntöä kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehdotus tulisi nähdä myös Euroopan unionin suunnitelmasta hiljattain annetun komission tiedonannon ⁽¹⁾ taustaa vasten sekä yhteydessä komission yleisalustukseen Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä foorumissa. Alustuksessa todettiin koulutuksen kuuluvan niihin toimintalinjoihin, joilla kannustetaan Euroopan talouksien ja yritysten kilpailukykyä ja joita on kehitettävä osaamiseen perustuvan Euroopan vahvistamiseksi.

Tämän toimielin keskustelun rinnalla komissio järjesti sarjan kahdenvälisiä keskustelutilaisuuksia tärkeimpien organisaatioiden kanssa, jotka osallistuvat aktiivisesti jäsenvaltioissa harjoitettavaan kansainväliseen koulutusalan toimintaan (British Council, DAAD, EduFrance ja ACA). Tilaisuuksien tarkoituksena oli keskustella tiedonannossa esitetyistä erityistoimintalinjoista ja testata niiden pitävyyttä (kuten eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen tarjonnan mahdollista muotoa ja maailmanlaajuisia edistämistapoja). Keskusteluista on ollut apua päätettäessä ehdotettavista toimista.

Edellä sanotun valossa komissio laati toimintasuunnitelman, jossa selvitetään aiemmin määritettyjen tavoitteiden pohjalta yksityiskohtaisesti suoritusemekanismeja ja tuloksia, joiden avulla kyseiset tavoitteet voidaan saavuttaa. Suunnitelma esitettiin ulkopuolisten korkea-asteen koulutuksen asiantuntijoiden ryhmälle, joka vahvasti lähestymistavan asianmukaisuuden ja antoi arvokkaita neuvoja ehdotetun suoritusemekanismin tietyistä erityisnäkökohdista.

Lopuksi todettakoon, että aloitteen valmistelu tapahtui tilanteessa, jossa Euroopan komissio oli uudistanut kehoituksensa käydä kansojen ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja valinnut tämän vuoropuhelun yhdeksi tärkeistä poliittisista painopisteistään ja jossa korkea-asteen koulutusyhteistyön tarjoamat mahdollisuudet yhteisymmärryksen ja suvaitsevaisuuden edistämiseksi oli tunnustettu.

2. KORKEA-ASTEEN KOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMISEN AIHEUTTAMAT HAASTEET JA TARPEET

Korkea-asteen koulutus on alttiina kasvavalle kansainvälistymisilmiölle ⁽²⁾, sillä se pyrkii vastaamaan maailmanlaajuistumisprosessiin ⁽³⁾. Perustamissopimuksen 149 artiklan 3 kohdassa määrätään: "Yhteisö ja jäsenvaltiot suosivat yhteistyötä kolmansien maiden (...) kanssa." Pyrkimyksenä on samalla edistää laadukkaan koulutuksen toteuttamista Euroopassa. Kun yhteisössä kehitetään korkea-asteen koulutuksen järjestelmiä, on siis pyrittävä antamaan kansalaisille ja työvoimalle maailmanlaajuistuneessa toimintaympäristössä tarvittavat valmiudet lisäämällä kansainvälisyyttä asianmukaisella ja tehokkaalla tavalla.

Yhteisön koulutusalan ohjelmat, erityisesti Erasmus, ovat osaltaan merkittäväällä tavalla lisänneet eurooppalaisten korkeakoulujen mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön. Erasmus-ohjelmaan osallistuminen onkin antanut Euroopan korkeakouluille kilpailuetuja, joista mainittakoon kokemus ulkomaisten opiskelijaksojen tunnustamiskysymyksissä, keskinäinen avoimuus suhtautumisessa laajalti toisistaan poikkeaviin koulutusjärjestelmiin, opetushenkilöstön liikkuvuus ja yhteisten opinto-ohjelmien kehittäminen; näitä etuja ei ole kuitenkaan vielä osattu täysin käyttää hyväksi.

⁽¹⁾ KOM(2002) 247 lopull., 22.5.2002.

⁽²⁾ "The process of systematic integration of an international dimension into the teaching, research and public service function of a higher education institution" (kansainvälisen ulottuvuuden järjestelmällinen sisällyttäminen korkeakoululaitoksen opetus-, tutkimus- ja julkis palvelutehtävään), Wächter, 1999.

⁽³⁾ "The forceful changes in the economic, social, political and cultural environment brought about by global competition, the integration of markets, increasingly dense communication networks, information flows and mobility" (maailmanlaajuisen kilpailun, markkinoiden yhdentymisen, tihentyvien tietoverkkojen, tietovirtojen ja liikkuvuuden aiheuttamat mahtavat muutokset taloudellisessa, sosiaalisessa, poliittisessa ja kulttuuriympäristössä), van Damme, 1999.

Euroopan yhteisö korostaa erityisesti Euroopan kansalaisten ja Euroopan korkea-asteen koulutuksen tarpeita. On selvä, että maailmanlaajuistumisen haasteisiin suhtaudutaan yhtä valppaasti kaikkialla maailmassa. Vapaasti liikkuvia, kansainvälistä koulutusta hakevia opiskelijoita on enemmän kuin koskaan ⁽¹⁾. Euroopan tarjoamia suhteellisia etuja voidaan hyödyntää siten, että kolmansista maista tuleville opiskelijoille tarjotaan heidän kotimaastaan puuttuvia erityisalan tai pitemmälle ehtineiden kursseja.

Valtaosa kansainvälisistä vaihto-opiskelijoista menee nykyisin lähinnä Yhdysvaltoihin (lukuvuonna 2001–2000 siellä oli 547 867 ulkomaista opiskelijaa ⁽²⁾). Euroopassa vallitsee selvä epätasapaino kansainvälisten opiskelijavirtojen välillä: yli kolme neljäsosaa EY:ssä opiskelevista noin 400 000:sta EY:n ulkopuolisten maiden opiskelijoista menee Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Ranskaan ja Saksaan ⁽³⁾. Eurooppalaiset korkeakoulut eivät toistaiseksi ole osanneet yhdistää yksilöllisiä vahvuuksia, koulutuksen monimuotoisuutta ja laajaa verkottumiskokemustaan tarjotakseen Euroopan ja koko maailmankin mitassa ainutlaatuisia kursseja, mikä mahdollistaisi kansainvälisen liikkuvuuden maksimaalisen hyödyntämisen ja hyödyn tasapainoisemman jakautumisen EU:ssa ja kumppanuusmaissa.

Korkea-asteen koulutus on ratkaisevassa asemassa pyrittäessä edistämään innovaatiota, taloudellista kasvua, työllisyyttä ja tuottavuutta. Sen myönteistä vaikutusta voidaan edelleen vahvistaa, jos sen avulla mahdollistetaan pitkälle koulutetun, liikkuvan henkilöstöpääoman saanti työmarkkinoille.

Jos eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen halutaan pysyvän kehityksen kärjessä, korkeakoulujen olisi pyrittävä yhteistyöhön sellaisten kolmansissa maissa toimivien oppilaitosten kanssa, jotka ovat kehittyneet EY:n oppilaitoksia vastaavalle tasolle. Monien kolmansien maiden näkemyksen mukaan ne voivat hyötyä järjestelmällisestä yhteistyöstä EY:n korkeakoulujen kanssa, etenkin useita jäsenvaltioita käsittävän monenvälisen verkon piirissä. Tällainen yhteistyö lisää yksittäisten jäsenvaltioiden kanssa toteutettujen kahdenvälisen koulutusyhteistyöjärjestelyjen arvoa. Siksi lähes kaikissa yhteisön ja kolmansien maiden sopimuksissa mainitaan koulutus mahdollisena yhteistyöalana. Kaikissa maissa on korkean koulutustason hankkineilla oltava jonkin verran kansainvälistä asiantuntemusta.

Eurooppaa ei välttämättä pidetä tai osata pitää koulutuksen osaamiskeskuksena kolmansien maiden korkeakouluissa tai ulkomailla opiskelusta kiinnostuneiden opiskelijoiden keskuudessa. Yhtenä syynä tilanteeseen on identiteetin puuttuminen eurooppalaiselta korkea-asteen koulutukselta. Toinen tekijä on laadunvarmistusmenettelyjen riittämätön avoimuus. Jotta yhteisön korkeakoulujen vetovoimaa voitaisiin parantaa, niiden tarjoaman koulutuksen laatu on varmistettava tavalla, joka tunnustetaan laajalti ympäri maailmaa.

Lisäksi Euroopan poliittinen ja kaupallinen menestyminen maailmassa edellyttää, että kolmansien maiden tulevat päättäjät ovat nykyistä paremmin selvillä Euroopasta ja että heillä on läheisemmät yhteydet Eurooppaan.

Yhdysvaltalainen senaattori J. William Fulbright ymmärsi toisen maailmansodan jälkeisessä tilanteessa, mikä merkitys opiskelijavaihdolla on kansojen välisen yhteisymmärryksen parantamisessa. Yli 50 vuotta myöhemmin Fulbright-ohjelma on osoittanut arvonsa todellisena Yhdysvaltojen lippulaivana kansainvälisen koulutuksen ja kulttuurienvälisen vuoropuhelun aloilla. Fulbright-ohjelma on niin ikään osaltaan valtavasti vahvistanut yhdysvaltalaisen korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa opiskelijoiden ja tutkijoiden keskuudessa kaikkialla maailmassa. Se on lisäksi auttanut parantamaan korkea-asteen koulutuksen laatua Yhdysvalloissa, kannustanut yksittäisiä yhdysvaltalaisia korkeakouluja kohentamaan ja vahvistamaan kansainvälisiä palveluitaan ja ulottuvuuttaan sekä lisäämään vetovoimaansa kaikkialla ulkomaisten opiskelijoiden keskuudessa.

⁽¹⁾ OECD-maissa oleskelevien ulkomaisten opiskelijoiden määrä oli 1,41 miljoonaa vuonna 1999, edellisenä vuonna 1998 heidän määränsä oli ollut 1,3 miljoonaa (lähde: OECD Trade in Educational Services: Trends and Emerging Issues, Kurt Larsen, John P. Martin ja Rosemary Morris, toukokuu 2002, tarkistettu versio). Yhdysvalloissa oli lukuvuonna 2000–2001 kaikkiaan 547 867 ulkomaista opiskelijaa; määrässä on nousua 6,4 % edelliseen lukuvuoteen verrattuna. Tämä on vuoden 1980 jälkeen suurin vuotuinen nousu.

⁽²⁾ Lähde: Opendoors (<http://www.openddoorsweb.org/>).

⁽³⁾ Lähde: Unescon tilastollinen vuosikirja 1998, kohta 3.14 "Education at the third level: foreign students by country of origin in the 50 major host countries" (kolmannen tason koulutus: ulkomaalaiset opiskelijat alkuperämaittain 50 tärkeimmässä vastaanottajamaassa).

Monia korkea-asteen koulutuksen kansainvälistymisestä johtuvia kysymyksiä voidaan käsitellä parhaiten kansallisella tasolla (yksittäisten korkeakoulujen valmistaminen kansainvälistymiseen, opiskelijapalvelujen kehittäminen, tiedotustoiminta, kansainvälisesti suunnatut opinto-ohjelmat jne.) tai hallitustenvälisellä tasolla (tutkintorakenteiden lähentäminen, laadunvarmistusjärjestelmien avoimuuden lisääminen). Eräitä kysymyksiä voidaan käsitellä yhteisön nykyisten ohjelmien ja toimien (esimerkiksi Sokrates- ja Erasmus-ohjelmien) yhteydessä tai tässä ehdotetun päätöksen lisäksi muidenkin uusien säännösten avulla (esimerkiksi kysymykset, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa opiskelutarkoituksessa).

Käsillä olevalla ehdotuksella pyritään täydentämään kansallisella ja hallitustenvälisellä tasolla tehtävää työtä ja vaikuttamaan ainoastaan aloihin, joiden erityistarpeet edellyttävät yhteisön toimia. Edellä esitetystä analyysistä seuraa, että Euroopan yhteisön tuesta voi olla hyötyä seuraavia ongelmia käsiteltäessä ja niitä ratkaistaessa:

- ongelma: Euroopan eri korkeakoulujen tarjoamien suhteellisten etujen hyödyntämisen vaikeus kehitettäessä tarjousta omaperäisestä ja vetovoimaisesta korkea-asteen koulutuksesta erityisesti jatko-opiskelutasolla sekä koulutuksen että tutkimuksen alalla; ratkaisu: tuetaan Euroopan korkeakoulujen yhteistyötä tässä asiassa;
- ongelma: selvästi erottuvan eurooppalaisen identiteetin puuttuminen korkea-asteen koulutuksesta; ratkaisu: tuetaan eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen profiilin kohottamista;
- ongelma: "lippulaivatuotteiden" kuten jatko-opiskelutason kaksoistutkintojen puuttuminen monenvälisen verkottumisen ja yhteistyön pitkästä perinteestä huolimatta; ratkaisu: luodaan korkeatasoisille jatkotutkintoon tähtääville kursseille myönnettävä yhteisön laatumaininta;
- ongelma: kolmansista maista saapuvien opiskelijavirtojen yhä epätasaisempi jakautuminen muutamien harvojen jäsenvaltioiden kesken; ratkaisu: edistetään näissä ja muissa jäsenvaltioissa olevien korkeakoulujen yhteistyötä ja luodaan Euroopan yhteisön opintoapurahajärjestelmä;
- ongelma: kansainvälistä koulutusta ja kokemusta tavoittelevien jatko-opiskelijoiden ja tutkijoiden parhaimmiston taipumus hakeutua Yhdysvaltoihin; Euroopan poliittisen ja kaupallisen menestyksen vaarantuminen siksi, että kolmansien maiden tulevilta päätöksentekijöiltä puuttuu Eurooppa-tuntemusta ja siteitä Eurooppaan, sekä vaara korkea-asteen koulutuksen suhteellisten etujen menettämisestä Euroopan vetovoiman vähentyessä eturivin tutkijoiden keskuudessa; ratkaisu: perustetaan Euroopan yhteisön apurahajärjestelmä, jolla pyritään houkuttelemaan kolmansista maista kansainvälistä koulutusta tavoittelevien jatko-opiskelijoiden parhaimmistoa;
- ongelma: eurooppalaisen kulttuurin ja muiden kulttuurien välisen yhteisymmärryksen vähenemisen vaara; ratkaisu: opiskelija- ja tutkijavaihdon edistäminen Euroopan ja muun maailman välillä;
- ongelma: Euroopan tietoverkkoja, kolmansien maiden korkeakouluosaamista sekä eurooppalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden normaaliin opinto-ohjelmaan kuuluvaa ulospäin suuntautuvaa liikkuvuutta yhdistävien rakenteellisten ohjelmien kehittymättömyys; ratkaisu: rakenteellisen yhteistyön tukeminen Euroopan unionin ja kolmansien maiden korkeakoulujen välillä;
- ongelma: Euroopan vetovoiman lisäämiseen tähtäävän yhteisötasoisien koordinoinnin sekä muun muassa laadunvarmistusta ja opiskelijapalveluita koskevan kansainvälisen yhteistyöjärjestelmän puuttuminen ja tämän vuoksi opiskelijoille kansainvälisten liikkuvuustuotteiden kuluttajina aiheutuvat riskit; ratkaisu: edistetään näiden alojen toimivaltaisten ja/tai aktiivisten organisaatioiden välistä yhteistyötä.

Yhteisön toimien jatkuva puuttuminen luultavasti pahentaisi näitä ongelmia pitkällä aikavälillä.

3. KOMISSION EHDOTUKSEN TAVOITTEET

3.1 Yleiset tavoitteet

Ehdotetun ohjelman yleisenä tavoitteena on laadukkaan koulutuksen edistäminen Euroopan unionissa erityisesti siten, että suositetaan yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Ehdotuksella tavoiteltava pitkän aikavälin vaikutus on ensinnäkin Euroopan unionin ja sen kumppaneina olevien kolmansien maiden kansalaisten tehokas valmistaminen elämään ja tekemään työtä maailmanlaajuistuneessa osaamisyhteiskunnassa. Toiseksi ehdotuksella pyritään vahvistamaan Euroopan asemaa korkea-asteen koulutuksen osaamiskeskusena ja vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisesta korkea-asteen koulutuksesta tulee maailmanlaajuisesti nykyistä vetovoimaisempi. Kolmanneksi ehdotuksessa keskitytään nuoriin ihmisiin, jotka nousevat tulevaisuudessa mahdollisesti johtotehtäviin talous- ja yhteiskuntaelämässä, ja pyritään heidän välisensä henkilövaihdon ja rakenteellisen yhteistyön avulla vahvistamaan kansojen ja kulttuurien keskinäistä yhteisymmärrystä ja siten edistämään maailman rauhaa ja vakautta sekä Euroopan oikeutettuja pyrkimyksiä yhtenä kansainvälisen näyttämön tärkeimmistä toimijoista. Näihin tavoitteisiin pyrkiessään yhteisö koettaa myös parantaa korkeakoulujen ja teollisuuden välisiä yhteyksiä.

3.2 Erityiset tavoitteet

Näiden yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelmalla pyritään välittömiin lyhyen aikavälin tuloksiin, jotka voidaan ryhmitellä seuraavasti:

- erityisen eurooppalaisen vaihtoehdon tarjoaminen korkea-asteen koulutuksessa; vaihtoehdon tulee olla vetovoimainen sekä Euroopan unionin sisällä että sen rajojen ulkopuolella;
- eurooppalaisen koulutuksen profiilin nostaminen, näkyvyyden lisääminen ja saatavuuden helpottaminen;
- maailmanlaajuisen kiinnostuksen ja konkreettisten mahdollisuuksien lisääminen pitkälle edistyneiden opiskelijoiden ja tutkijoiden keskuudessa eurooppalaisten tutkintotodistusten ja/tai korkeakoulukokemusten saamiseksi;
- Euroopan yhteisön ja kolmansien maiden korkeakoulujen rakenteellisen yhteistyön vahvistaminen ja Euroopan unionista ulospäin suuntautuvan liikkuvuuden lisääminen osana eurooppalaisia opinto-ohjelmia.

3.3 Toiminnalliset tavoitteet

Yhteisö myöntää ohjelman toteuttamiseksi järjestettävän ehdotuspyynnön kautta taloudellista tukea seuraaviin tarkoituksiin:

- Euroopan unionin master-tutkintoon tähtäävien kurssien järjestäminen (viiden vuoden sopimuskau-
deksi, jonka aikana edistymisraportteihin perustuvat vähäiset vuotuiset tarkistukset ovat mahdollisia);
mukana tulee olla vähintään kolme korkeakoulua kolmesta eri jäsenvaltiosta, ja kurssien tulee johtaa
kahteen tai useampaan loppututkintoon.

Keskittyminen jatko-opiskelutasolle on harkittu toiminnallinen valinta, joka voidaan perustella lähinnä seuraavin syin:

- a) Muun muassa sellaiset tekijät kuin loppututkintojen rakenne, opinto-ohjelmien monitahoisuus ja vieraan kielen käyttö; perustutkintoon tähtäävissä opinnoissa olisi mahdollisuus paljon vähäisempään joustavuuteen kuin jatko-opintotason kursseilla, kun pyritään kehittämään "lippulaivat tuotteita" kuten esimerkiksi kaksoistutkintoon johtavia yhteisiä eurooppalaisia opinto-ohjelmia.
- b) Yhteisö ei voisi vastaanottaa merkittävää määrää aloittelevia kolmansien maiden opiskelijoita kolmesta kuuden vuoden ajaksi. Sen sijaan master-tason opintojen lyhyempi kesto tekee mahdolliseksi voimakkaan kansainvälisen panostuksen ja opiskelijoiden liikkuvuuden järjestämisen yhteisön rahoituksella.

- c) Yhteisön tuesta saatava lisäarvo on jatko-opintotasolla (master-tasolla) mahdollisimman suuri, sillä tuki edistää osaltaan Bolognan/Prahan prosessissa suositeltua loppututkintojärjestelmää, jonka keskeinen tekijä on loppututkintojen jako perustutkintotasoon, master-tasoon ja tohtoritasoon.
 - d) Kansainvälinen liikkuvuus on suhteellisesti runsaampaa jatko-opintotasolla (master-tasolla) kuin perustutkintoon johtavien opintojen tasolla.
 - e) Käytännölliseltä kannalta katsottuna työskentely jatko-opintotason opiskelijoiden kanssa on kiitollisempaa, sillä epäonnistumisen mahdollisuus on pienempi opiskelijoiden osoitettua kykynsä perustutkintoon johtavissa opinnoissa.
- Apurahat tutkinnon suorittaneille kolmansien maiden opiskelijoille, jotka on valittu Euroopan unionin master-kursseille niiden koko ajaksi (keskimäärin 15 kuukaudeksi);
 - apurahojen myöntäminen kolmansien maiden vieraileville tutkijoille Euroopan unionin master-kursseihin liittyvää opettamista ja muita koulutustehtäviä varten (keskimäärin kolmeksi kuukaudeksi);
 - Euroopan unionin master-kurssien ja kolmansien maiden korkeakoulujen väliset (enintään kolmen vuoden pituiset) kumppanuussopimukset, joihin sisältyy unionin opiskelijoille ja henkilöstölle mahdollisuus unionin ulkopuoliseen liikkuvuuteen;
 - tutkimukset, konferenssit, seminaarit, julkaisut, yhteisesti kehitettävät markkinointitoimet, yhteisesti kehitettävät Internet-pohjaiset ja muut keinot, joiden tarkoituksena on kansainvälisen koulutuksen ja opiskelijoiden liikkuvuuden tukeminen.

4. OHJELMAN KUVAUS

Ohjelman yleiset ja erityiset tavoitteet voidaan saavuttaa seuraavin toimin:

- A. Euroopan unionin master-kurssit
- B. Apurahat
- C. Kumppanuussopimukset kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa
- D. Vetovoiman lisääminen
- E. Tukitoimet

Ohjelma on nähtävä sisäisenä poliittisena välineenä, ja tämän vuoksi edellä mainitut toimet on rahoitettava yhteisön talousarvion luvusta 3.

4.1 Euroopan unionin master-kurssit

Tämän toimen erityisenä tarkoituksena on ulkomaisia opiskelijoita vastaanottavien eurooppalaisten jatko-opintotason (master-tason) kurssien kartoittaminen ja tunnetuksi tekeminen (Euroopan unionin laatumainintojen avulla) eurooppalaisen koulutuksen vetovoiman ja näkyvyyden vahvistamiseksi ja Euroopan korkeakoulujen kannustamiseksi hyödyntämään yhteisvoimin tarjoamiaan suhteellisia etuja. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ohjelmalla pyritään kannustamaan kokonaan uusien jatkotutkintoon tähtäävien kurssien järjestämistä, mutta alkuvaiheessa ohjelmaan voivat vapaasti osallistua sekä nykyiset että perustettavat ohjelman tavoitteisiin pyrkivät oppilaitosten yhteenliittymät.

Ohjelman tarkoituksena toteuttamiseksi Euroopan unionin master-kurssit on järjestettävä siten:

- a) että mukana on ehdottomasti vähintään kolme korkeakoulua kolmesta eri jäsenvaltiosta;

- b) että opinto-ohjelmaan sisältyy opiskelujakso vähintään kahdessa edellä a kohdassa tarkoitetuista kolmesta korkeakoulusta;
- c) että niillä on sisäinen mekanismi kumppanuuslaitoksissa suoritettujen opintojaksojen tunnustamiseksi opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalaisen siirtojärjestelmän ECTS:n edellyttämällä tavalla;
- d) että tuloksena on kaksi tai useampia tutkintoja, jotka ohjelmaan osallistuvat korkeakoulut tunnustavat tai hyväksyvät;
- e) että vähimmäismäärä opiskelu- ja vastaanottopaikkoja varataan kolmansien maiden opiskelijoille, joille on myönnetty rahoitustukea tästä ohjelmasta;
- f) että hyväksymisessä noudatetaan avoimuutta ja huomioon otetaan asianmukaisesti muun muassa sukupuolten välisen tasa-arvon ja oikeudenmukaisen kohtelun kysymykset;
- g) että hyväksymisessä noudatetaan apurahansaajien (opiskelijoiden ja tutkijoiden) valintaprosessissa sovellettavia sääntöjä;
- h) että kolmansien maiden opiskelijoiden vastaanottoa ja majoitusta varten toteutetaan asianmukaiset järjestelyt (tiedottaminen, asunto jne.);
- i) että opiskelijoille järjestetään tarvittaessa opetusta ja apua käytettävässä kielessä.

Kyseisille Euroopan unionin jatko-opiskelukursseille myönnetään tiukan valintaprosessin perusteella suojattu laatumaininta "Euroopan unionin master-kurssi" ⁽¹⁾.

Huomattakoon, että Euroopan nykyisissä koulutusjärjestelmissä käytetään termiä "master" korkea-asteen kursseista ja ohjelmista, joiden sisältö ja asema virallisessa tutkintojärjestelmässä vaihtelee huomattavasti maiden kesken. Euroopan unionin master-kursseja valittaessa tämä monimuotoisuus on tunnustettava, ja sen on heijastuttava valinnoissa. Lisäksi ohjelmalla on pyrittävä edistämään lähentymistä ja avoimuutta jatko-opintojen tutkintorakenteissa Bolognan/Prahan prosessin ⁽²⁾ suuntaviivojen mukaisesti.

Euroopan unionin master-kurssit on järjestettävä unionin jäsenvaltioiden ja muiden ohjelmaan osallistuvien maiden alueella (ETA:n EFTA-maat ja Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneet ehdokasmaat Euroopan yhteisön ja kyseisten maiden suhteita sääntelevien asianmukaisten säännösten perusteella). Kursseilla käytettävän kielen (käytettävien kielten) suhteen ei aseteta rajoituksia.

Euroopan unionin master-kurssien valinnan suorittaa komission puheenjohtajalla toimiva korkean tason valintalautakunta. Valintalautakunnan on huolehdittava siitä, että ainoastaan sellaiset kurssit hyväksytään, jotka vastaavat korkeimpia yliopistollisia vaatimuksia ja joissa noudatetaan tinkimättä tämän ohjelman tarkoituksien toteuttamiseksi asetettuja periaatteita ja ehtoja. Valintaprosessin yhteydessä voidaan kuulla akkreditointielimiä ja/tai toimivaltaisia kansallisia viranomaisia. Tärkein valintaperuste on laatu, ja tätä periaatetta soveltaen komission on pyrittävä huolehtimaan jäsenvaltioiden edustuksen maantieteellisestä tasapainosta laatumaininnan ansaitsevia Euroopan unionin master-kursseja hyväksyessään. Euroopan unionin master-kurssien valinnassa otetaan asianmukaisesti huomioon korkeakouluosaamisen keskusten olemassaolo muita huonommassa asemassa olevilla Euroopan unionin alueilla kyseisten korkeakoulujen taloudellisen, yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vaikutuksen vahvistamiseksi näillä alueilla.

Järjestelmän jatkuvuuden ja vakauden takaamiseksi Euroopan unionin master-kurssit hyväksytään viiden vuoden sopimuskaudeksi (jonka aikana edistymisraportteihin perustuvat vähäiset vuotuiset tarkistukset ovat mahdollisia); sopimuskauteen voidaan sisällyttää vuoden pituinen valmistelujakso ennen varsinaisen kurssin aloittamista. Rahoitus edellyttää vuosittaista uusintamenettelyä, mutta ensimmäisen kurssivuoden jälkeen voidaan esittää toivomus jatkuvuudesta, johon voidaan sitoutua. Kun on päästy normaalivauhtiin, vuosittain hyväksytään arviolta 20 uutta Euroopan unionin master-kurssia.

⁽¹⁾ Jean Monnet -hanke tarjoaa hyvän esimerkin tällaisesta tunnuksesta ja tiukasta valintaprosessista.

⁽²⁾ Puiteohjelma on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä rakentamaan *European Masters* -tutkintohankkeen pohjalte. Kyseistä hanketta ohjataan lukuvuonna 2002–2003 Sokrates-Erasmus-ohjelmasta (Bolognan prosessi) sen edistymisen mukaan.

4.2 Apurahat

Yhteisö perustaa Euroopan unionin master-kursseihin liittyvän yhtenäisen ja kattavan apurahajärjestelmän, joka on tarkoitettu parhaiten menestyneille kolmansien maiden jatko-opiskelijoille ja tutkijoille.

Kehittämällä järjestelmästä yhtenäinen taataan samalla mahdollisimman suuri näkyvyys. Apurahat on suunnattava muiden kuin tämän päätöksen 12 artiklan⁽¹⁾ nojalla ohjelmaan osallistuvien kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat jo suorittaneet korkeakouluasteen perustutkinnon, jotka eivät asu missään EU:n jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa, jotka eivät ole olleet edeltäneiden viiden vuoden aikana yhteensä yli 12:ta kuukautta päätoimisesti opiskelemassa, työssä tai muussa toimessa missään jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa ja joiden osallistumisen ainoa ennakkoehto lisäksi on, että Euroopan unionin ja kyseisten opiskelijoiden tai tutkijoiden alkuperämaan välillä on diplomaattisuhteet. Naisia ja heikossa asemassa olevia opiskelijoita kannustetaan osallistumaan näistä maista.

Euroopan unionin master-kurssien järjestämiseen osallistuvia laitoksia ja muita vastaanottavia korkeakouluja kehoitetaan voimakkaasti huolehtimaan ilmoittautumis- ja valintaprosessin yhteydessä siitä, että kehityksessä jäljessä olevista maista ei pääse tapahtumaan aivovienttiä.

4.2.1 Kokonaisvaltainen opintojärjestelmä

Tutkimuksen kehittämisen viidennen puiteohjelman tarjoamien mahdollisuuksien lisäksi Euroopan yhteisöllä ei nykyisin ole avointa kokonaisvaltaista järjestelmää, jolla voitaisiin edistää jatko-opiskelijoiden liikkuvuutta. Alueellisiin ja kahdenväliisiin yhteistyöohjelmiin (esimerkiksi Tempus-, Alfa-, AlBan- ja Asia-Link-ohjelmiin) liittyy tietynasteista liikkuvuutta. Liikkuvuusavustuksia myönnetään niiden erityisluonteen takia kuitenkin vain sellaisissa institutionaalisissa yhteyksissä, joissa edistetään yhteistyökumppanuutta, yrittäjyyttä ja taitotiedon jakoa alueiden välisen rakenteellisen ja kestävän yhteistyön vahvistamiseksi.

Ehdotettu kokonaisvaltainen jatko-opiskelijoiden tukijärjestelmä on tarkoitettu pitkäaikaista oleskelua varten (kuten tiedonannossa on ehdotettu), ja siitä tuetaan enintään kahden lukuvuoden (20 kuukauden) pituisia oleskelujaksoja.

Apurahojen tulee liittyä edellä esitettyyn Euroopan unionin erityiseen jatko-opiskelusuunitelmaan, jolle taataan siten eurooppalaista lisäarvoa ja jolla edistetään eurooppalaisen koulutuksen laadun parantamista.

Luetteloa hyväksytyistä Euroopan unionin master-kursseista levitetään maailmanlaajuisesti (Internet). Opiskelijat, jotka täyttävät 4.2 kohdan toisessa kappaleessa esitetyt perusteet, ovat hakukelpoisia. Heitä kehoitetaan ilmoittautumaan kursseille suoraan.

Kukin Euroopan unionin master-kurssi määrittelee itse täsmälliset akateemiset kirjoittautumisvaatimuksensa. Apurahaa hakevien opiskelijoiden on osoitettava apurahakelpoisuutensa esittämällä todistus hyväksymisestä jollekin Euroopan unionin master-kurssille. Euroopan unionin master-kurssit voivat asettaa yhteisiä valintalautakuntia turvatakseen opiskelijoiden tasaisen jakautumisen osallistuvien korkeakoulujen kesken. Ne toimittavat esivalintaluettelonsa komissiolle.

Lopullisesta valinnasta vastaa komission puheenjohtolla toimiva valintalautakunta. Valintalautakunta huolehtii Euroopan unionin master-kurssien, opintoalojen ja opiskelijoiden alkuperäalueiden asianmukaisesta keskinäisestä tasapainottamisesta ja kannustaa naisten ja heikossa asemassa olevien opiskelijoiden osallistumista kolmansista maista. Tässä tarkoituksessa ja tietyissä rajoissa valintalautakunta voi tarvittaessa ohjailla opiskelijavirtaa.

Rahoitustukea voidaan myöntää enintään kahta lukuvuotta varten. Euroopan unionin master-kurssien keskimääräinen kesto on arviolta 15 kuukautta. Järjestelmässä on tarkoitus päästä yli 2 000 apurahan normaalivauhtiin.

⁽¹⁾ ETA:n EFTA-maiden ja Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden ehdokasmaiden osallistuminen.

4.2.2 Vierailevien tutkijoiden järjestelmä

Yhteisö myöntää tukea Euroopan unionin master-kursseilla vieraileville kolmansien maiden tutkijoille (kolmansien maiden kansalaisille, joilla on erinomainen akateeminen ja/tai ammatillinen kokemus), jotka auttavat opetus- ja tutkimustehtävien suorittamisessa ja koulutuksessa kyseisiin master-kursseihin osallistuvissa oppilaitoksissa.

Opintojärjestelmien täydentämiseksi ja tämän ohjelman kansainvälisen ulottuvuuden vahvistamiseksi Euroopan unionin master-kursseja kehoitetaan käyttämään toiminnassaan maailmanluokan tutkijoita. Tässä tarkoituksessa myönnetään avustuksia Euroopan unionin master-kursseilla vieraileville tutkijoille, jotka auttavat opetus- ja tutkimustehtävien suorittamisessa ja koulutuksessa.

Näiden suoritusten tulee liittyä ensisijaisesti Euroopan unionin master-kurssien ohjelmaan; Euroopan unionin master-kurssien järjestäjiä kehoitetaan kuitenkin hyödyntämään vierailevien tutkijoiden läsnäoloa lukuvuoden muuhunkin työskentelyyn.

Kukin Euroopan unionin master-kurssi voi vastaanottaa kolme vierailevaa tutkijaa lukuvuotta kohti. Avustuksen pituus on keskimäärin kolme kuukautta.

Valintaprosessi on sama kuin ehdotetussa jatko-opiskelujärjestelmässä.

Vuodesta 2008 alkaen järjestelmästä voitaneen myöntää tukea vuosittain enintään 480 tutkijalle.

4.3 Kumppanuussopimukset kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa

Kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa tehtävien kumppanuussopimusten tarkoituksena on avata mahdollisuuksia eurooppalaiselle korkea-asteen koulutukselle ja vahvistaa sen näkyvyyttä maailmassa. Tätä varten korkeakoulujen välille luodaan rakenteellisia suhteita. Näillä suhteilla, joihin liittyy keskinäisen vuoropuhelun edistäminen ja yhteisymmärrykseen pyrkiminen esimerkiksi tutkintojen keskinäistä tunnustamista ja hyväksymistä koskevista kysymyksistä, luodaan pysyviä siltoja kulttuuri- ja koulutusvaihdon toteuttamista varten, ja ne toimivat malleina sisällytettäessä koulutuslausekkeita assosiointisopimuksiin, poliittisiin julistuksiin ja toimintasuunnitelmiin.

Euroopan unionin ulkopuolisille maille suunnattujen yhteistyöohjelmien lähestymistavasta poiketen kumppanuussopimukset merkitsevät Euroopan unionin master-kursseille lisämahdollisuutta eivätkä velvoitetta. Kolmansien maiden kehittyneimpien korkeakoulujen kanssa tehtävillä kumppanuussopimuksilla voidaan lisätä Euroopan unionin master-kurssien vetovoimaa ja edistää kurssien opintotavoitteiden saavuttamista.

Edelleen kumppanuussopimuksilla voidaan luoda puitteet Euroopan unionin master-kursseille osallistuvien Euroopan unionin opiskelijoiden ja tutkijoiden ulospäin suuntautuvalla liikkuvuudella.

Komissio asettaa etusijalle maat, joissa korkea-asteen koulutuksesta vastaava ala ja/tai alan oppilaitokset ovat kyllin kehittyneet pystyäkseen yhteistyöhön yhdenvertaisuuden pohjalta.

Kumppanuussopimuksissa tulee ottaa huomioon seuraavat perustekijät:

- Euroopan yhteisö voi myöntää tukea Euroopan unionin master-kursseille yhteistyön järjestämiseksi kolmansien maiden oppilaitosten kanssa.
- Tämän yhteistyö voi tapahtua kumppanuushankkeina, jotka perustuvat Euroopan unionin master-kurssien ja kolmansien maiden oppilaitosten väliseen yhteistyöhön.
- Kumppanuushankkeet voidaan toteuttaa enintään kolmen vuoden ajanjaksoina.
- Euroopan unionin master-kurssilla voi olla kumppanuusoppilaitoksia useammassa kuin yhdessä kolmansien maihin kuuluvassa maassa.

- Kumppanuushankkeella voidaan luoda puitteet ulospäin suuntautuvalle liikkuvuudelle. Tällaisella ulospäin suuntautuvalla liikkuvuudella tarkoitetaan ensisijaisesti opiskelijoiden osallistumista Euroopan unionin master-kursseille ja näillä kursseilla opettamista.
- Jotta opiskelija tai tutkija voidaan kelpuuttaa osallistumaan tällaiseen ulospäin suuntautuvaan liikkuvuuteen, häneltä edellytetään, että hän on ennen liikkuvuuden alkua ollut Euroopan unionin kansalainen, tai, jos hän on kolmansien maiden kansalainen, että hän on asunut laillisesti Euroopan unionissa vähintään kolme vuotta (muuta tarkoitusta kuin opiskelua varten).
- Opiskelujaksot vastaanottavassa (toisin sanoen muussa kuin Euroopan unionin) oppilaitoksessa voidaan katsoa kiinteäksi osaksi lähettävän oppilaitoksen tutkintovaatimuksia edellyttäen, että tutkintojen tunnistamisesta on tehty ennakkosopimus. Sääntönä on, että opiskelujakson pituus on vähintään kuukausi ja enintään kuusi kuukautta.

Kumppanuushankkeeseen voi kuulua myös seuraavia toimintoja:

- hankkeen opinto-ohjelman kehittämistä tukevat opetustehtävät kumppanuusoppilaitoksessa;
- opettajien, kouluttajien, hallintohenkilöstön ja muiden kysymykseen tulevien asiantuntijoiden vaihto;
- uusien korkea-asteen koulutusmenetelmien kehittäminen ja levittäminen, myös tieto- ja viestintäteknologian käyttö, verkko-opiskelu sekä avoin ja etäopiskelu;
- yhteistyöjärjestelmien kehittäminen kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa tarkoituksena kurssin pitäminen kyseisessä maassa.

Kolmansien maiden kanssa tehtyyn kumppanuussopimukseen liittyvät Euroopan unionin master-kurssit voivat saada kutakin kolmansien maiden kumppanuusoppilaitosta kohti tiettyyn enimmäismäärään sidotun yleiskattavan avustuksen. Euroopan unionin master-kursseilla voi olla kumppanuussopimuksia useiden kolmansien maiden kanssa. Jostain erityisestä kolmansiin maihin kuuluvasta valtiosta osallistuvien oppilaitosten määrää voidaan rajoittaa.

Oppilaitokset voivat saada tukea myös Euroopan unionin opiskelijoiden liikkuvuuden edistämistä varten. Suunnitelmien mukaan enintään viisi oppilasta Euroopan unionin master-kursseihin osallistuvaa oppilaitosta kohti voi saada vuosittain tukea opiskeluun kolmansien maiden kumppanuuskorkeakoulussa. Opiskelijoiden tulee viettää vähintään kuukausi ja enintään kuusi kuukautta kolmansien maiden oppilaitoksessa.

Euroopan unionin master-kurssien opettajille ja muulle henkilöstölle voidaan myöntää tukea enintään kolmeksi kuukaudeksi kursseihin liittyviin opetus- ja tutkimustehtäviin. Vuotuisten apurahansaajien määrä voidaan laskea sen oletuksen pohjalta, että jokainen Euroopan unionin master-kurssien järjestämiseen osallistuva oppilaitos lähettää Euroopan unionista vuosittain yhden tutkijan.

Kumppanuussopimusten valinta voidaan suorittaa samankaltaisin menettelyin kuin Euroopan unionin master-kurssien valinta ja apurahojen myöntäminen. Oppilaitokset voivat valita itse Euroopan unionin apurahansaajat. Osallistujien luettelo on tarkoitus hyväksyttää komissiossa.

4.4 Vetovoiman lisääminen

Tämän ohjelman avulla yhteisö pyrkii tukemaan toimia, joiden tarkoituksena on eurooppalaisen koulutuksen profiiliin, näkyvyyden ja saatavuuden parantaminen. Yhteisö tukee myös täydentäviä toimia, joilla edistetään tämän ohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Tukikelpoiset oppilaitokset voivat olla julkisia tai yksityisiä organisaatioita, jotka huolehtivat korkea-asteen koulutuksen järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä kansainvälisellä tasolla. Toimet on toteutettava organisaatioissa, joihin kuuluu vähintään kolme oppilaitosta kolmesta eri jäsenvaltiosta; mukana voi olla kolmansien maiden laitoksia. Toimet (joihin voi kuulua seminaareja, konferensseja, työpajoja, tieto- ja viestintätekniisten välineiden kehittämistä, julkaisuaineiston tuotantoa yms.) voidaan suorittaa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa.

Ohjelmasta voidaan tukea kolmansien maiden oppilaitosten osallistumista kokeiluhankkeiden puitteissa. Kolmansien maiden oppilaitosten pitkäjänteinen rakenteellinen osallistuminen täydentäviin toimiin voi olla mahdollista ainoastaan kahdenvälisen järjestelyjen puitteissa.

4.4.1 Yhteisten tiedotustoimien tukeminen

Yhteisö myöntää tukea korkeakouluille ja julkisille voittoa tavoittelemattomille yhteisöille, jotka tekevät eurooppalaista korkea-asteen koulutusta tunnetuksi ulkomailla.

Tukikelpoisia toimia ovat:

- yhteisten tiedotteiden kehittäminen kirjallisessa tai kuvallisessa muodossa ja niiden levityksen järjestäminen tavoitteena tietoisuuden parantaminen Euroopassa opiskelun merkityksestä;
- eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen ja Euroopan unionin master-kurssien yhteiset esittelytilaisuudet kansainvälisillä messuilla ja muissa tilaisuuksissa;
- seminaarit, työpajat ja muut keinot, joiden tarkoituksena on tiedottamisen ja levittämisen koordinointi;
- sellaisille maantieteellisille alueille kohdistuva toiminta, joilla on opiskelijoiden kansainvälisen liikkuvuuden kannalta merkittäviä mahdollisuuksia.

Tiedotustoimilla on pyrittävä luomaan yhteyksiä korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen välille, ja niissä on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä tarjoutuvia yhteisvaikutuksia erityisesti Marie Curie -stipendiaattijärjestön, Jean Monnet -hankkeen ja kolmansissa maissa olevien Euroopan unionin toimipisteiden kanssa.

Tässä 4.4.1 kohdassa tarkoitettu toimin ei voida tukea itse puiteohjelman tunnetuksi tekemistä, sillä se tehdään teknisistä tukitoimista.

4.4.2 Sellaisten palvelujen tukeminen, joiden tarkoituksena on helpottaa kolmansien maiden opiskelijoiden pääsyä eurooppalaiseen koulutukseen

Euroopan yhteisö myöntää tukea yhteistyötoimiin, joiden tarkoituksena on helpottaa Eurooppaan tuloa ja kannustaa siellä opiskelua.

Tukikelpoisia toimia ovat:

- sellaisten opetusvälineiden yhteinen kehittäminen, joilla harjaannutetaan asianomaisia vieraaseen kieleen ja kulttuuriin;
- kolmansien maiden opiskelijoille tarkoitettujen yhteisten etäopetusmuotojen kehittäminen;
- palvelut, joilla helpotetaan kumppanuuskorkeakoulujen välistä liikkuvuutta Euroopan unionin master-kurssien piirissä ja niiden ulkopuolella edellä esitetyllä tavalla;
- palvelut, joilla helpotetaan lapsia huoltavien opiskelijoiden ja muiden riippuvuussuhteessa olevien henkilöiden kansainvälistä liikkuvuutta;
- Internet-yhteyksien edelleen kehittäminen pääsyn helpottamiseksi Euroopan unionin master-kursseille ja muille eurooppalaisille kursseille, jotka soveltuvat kolmansien maiden opiskelijoille.

Opiskelutarkoituksessa maahan tulevien kolmansien maiden kansalaisten saapumis- ja oleskeluehtojen yhdenmukaistaminen on avaintekijöitä kannustettaessa heitä opiskelemaan Euroopan unionissa. Euroopan komissio tutkii parhaillaan mahdollisen direktiivin antamista tästä aiheesta.

4.4.3 Täydentävät toimet

Yhteisö myöntää tukea täydentäviin toimiin, jotka liittyvät korkea-asteen koulutuksen kansainvälistymisen kannalta ratkaiseviin kysymyksiin. Sellaisia ovat:

- laadunvarmistus, myös opintojen tunnustaminen ja muunlaiset laatumaininnat tai -määrittelyt;

- opintosuoritusten tunnustaminen;
- eurooppalaisten tutkintojen tunnustaminen ulkomailla ja tutkintojen keskinäinen tunnustaminen kolmansien maiden kanssa;
- opinto-ohjelmien kehittämistarpeiden kartoitus maailmanlaajuisesta näkökulmasta;
- yhteiskunnan ja opetusjärjestelmien muuttuminen maailmanlaajuisesta näkökulmasta;
- vaihto-opiskelijoiden terveys ja turvallisuus;
- kansainväliseen koulutukseen liittyvät kuluttajansuojakysymykset;
- katsaukset ja tutkimukset (esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden päätöksenteosta heidän pyrkiessään opiskelemaan toiseen maahan sekä Euroopassa opiskelun esteistä).

Tukikelpoiset laitokset voivat olla korkeakouluja tai oppilaitoksia, jotka huolehtivat korkea-asteen koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ja erityisesti edellä mainituista kysymyksistä. Tästä ohjelmasta tuetuilla toimilla on tarkoitus täydentää sellaisia toimia, joihin on ryhdytty Euroopan yhteisön sisäisen yhteistyön yhteydessä (esimerkiksi Sokrates-Erasmus-ohjelmassa tai Bolognan/Prahan prosessissa).

Toimiin voi kuulua seminaareja, konferensseja, työpajoja ja julkaisuaineiston tuotantoa, ja ne voidaan järjestää kolmansissa maissa näiden maiden oppilaitosten avulla.

Ohjelmasta voidaan tukea kolmansien maiden oppilaitosten osallistumista ainoastaan kokeiluhankkeiden muodossa. Kolmansien maiden oppilaitosten pitkäjänteinen rakenteellinen osallistuminen täydentäviin toimiin voi olla mahdollista ainoastaan kahdenvälisen järjestelyjen puitteissa.

Toimilla voidaan tukea aihepiirikohtaisten verkkojen tekemiä hankealoitteita, myös yhdistysten perustamista maihin tai alueille, missä niitä ei vielä ole, ja erityistavoitteiden toteuttamista yhteishankkeiden avulla (sellaisissa kysymyksissä kuin opinto-ohjelmien kehittäminen, yhteiskunnan tarpeet ja laadunvarmistus). Siellä, missä on tehty kahdenvälinen sopimus, aihepiirikohtaisilla verkoilla voidaan helpottaa master-tutkinnon ja tohtorintutkinnon suorittamista oppilaitoksia ryhmittämällä ja pyrkimällä horisontaalisin toimin yhteistyön rakenteelliseen vahvistamiseen kolmansien maiden kanssa. Tällaisia toimintoja tukemalla yhteisö edistää yhteisvaikutusten aikaan saamista tutkimusalan verkkojen, esimerkiksi tutkijakoulutuksen alkuvaiheen Marie Curie -toimintojen kanssa.

Yhteisö voi tukea kolmansien maiden kanssa toteutettavia kokeiluhankkeita, joiden tarkoituksena on yhteistyön edelleen kehittäminen korkea-asteen koulutuksen alalla kyseisten maiden kanssa. Tämän toiminnan puitteissa yhteisö voi myöntää kokeiluluonteisesti apurahoja kolmansien maiden opiskelijoille, jotka tavoittelevat jatkotutkintoa eurooppalaisesta korkeakoulusta tai korkeakoulujen yhteenliittymästä, jos tällaista taloudellista tukea ei ole saatavissa korkea-asteen koulutukseen mistään muusta yhteisön ohjelmasta ja jos voidaan taata, että kysymys on jäsenvaltiotason kahdenvälisen järjestelyjen täydentämisestä.

Yhteisö voi myöntää tukea Euroopan unionin master-tutkinnon suorittajien yhteiselle opiskelijayhdistykselle (jossa on jäseniä sekä kolmansista maista että Euroopan unionista).

Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja tämän ohjelman toteuttamista varten perustettavan komitean toimivaltaa kunnioittaen komissio perustaa korkean tason tieteellisen ryhmän, jonka työskentelyyn voivat osallistua tunnustusta saaneet tutkijat kaikkialta maailmasta ja jonka tehtävänä on antaa tietoa akateemisen alan kehityksestä ja muista ohjelman kannalta merkittävistä seikoista.

4.5 Tekniset tukitoimet

Ohjelmaa toteuttaessaan komissio ottaa asianmukaisesti huomioon yksinkertaistamisen, toissijaisuuden ja mittakaavaetujen saavuttamisen periaatteet. Se pyrkii mahdollisuuksien mukaan edistämään yhteistyötä ja yhteisvaikutuksia jäsenvaltioissa toimivien nykyisten organisaatioiden kanssa, joilla on korkeakouluyhteyksiä kolmansiin maihin. Niinpä samalla kun komission on välttämättä turvauduttava keskitettyyn organisaatioon taatakseen tukitoiminnan asianmukaisuuden kaikkialla Euroopan unionissa ja ohjelman eurooppalaisen ulottuvuuden, se huolehtii siitä, että tämä keskusorganisaatio tekee mahdollisimman tehokasta yhteistyötä jäsenvaltioiden nykyisten organisaatioiden ja elinten kanssa.

5. YHTEISÖN UUDEN TOIMINTAOHJELMAN TARPEELLISUUDEN PERUSTELU

5.1 Turvautuminen yhteisön toimintaohjelmaan verrattuna puuttumattomuuteen ja/tai sääntelymenettelyyn

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 149 artiklassa rajoitetaan yhteisön toiminta koulutuksen alalla koskemaan jäsenvaltioiden toiminnan tukemista ja täydentämistä ja suljetaan pois lainsäädännön yhdenmukaistaminen. Voidaan esittää, että komissio pystyy saavuttamaan ohjelmassa esitetyt tavoitteet pelkäämättä kannustamalla hallitustenvälistä yhteistyötä ja vuoropuhelua koulutusviranomaisten kesken tarvitsematta turvautua taloudellisen avun ohjelmaan. Ei-sitovat säännökset kuten suositukset voivat toimia tukena tällaiselle vuoropuhelulle. Kuten edellä on todettu, tietyt tarpeet ja puutteet säilyvät meneillään olevasta hallitustenvälisestä yhteistyöstä ja siitä huolimatta, että mahdollisuus turvautua ei-sitoviin säännöksiin on aina olemassa.

Yhteisön toiminnan puuttuminen pitkittäisi tällaisia tarpeita ja puutteita ja ehkä ajan mittaan pahentaisi niitä. Vaihtoehtona on yhteisön ohjelma, jolla kannustetaan muutokseen ja vauhditetaan prosessia tuttuun tapaan ehdotuksia pyytämällä ja niitä kilpailuttamalla sekä kohdennettua taloudellista tukea myöntämällä.

Tämä lähestymistapa ei sulje pois keskenään ohjelman ulkopuolisten, kilpailevien, toisiaan täydentävien toimien mahdollisuutta vaan kannustaa ryhtymään niihin. Mainio esimerkki tästä on komissiossa parhailaan tehtävä työ Euroopan unioniin opiskelutarkoituksessa saapuvien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloehtoien yhdenmukaistamiseksi. Kyseinen sääntelyprosessi voi lisätä Euroopan unionin vetovoimaa ja helpottaa kolmansien maiden opiskelijoiden maahantuloa. Hallitustenvälisellä Bolognan/Prahan prosessilla on samalla tavoin hyvin myönteisiä vaikutuksia, sillä se lisää Euroopan korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa.

Tämä ehdotus on nähtävä keinona vahvistaa näitä prosesseja konkreettisin tuloksin. Näin menettelemällä Euroopan yhteisö täyttää sille perustamissopimuksen 149 artiklassa määrättyä tehtävää.

5.2 Uuden toimintaohjelman tarve suhteessa nykyisten ohjelmien käyttöön

Komissio esitti 18. kesäkuuta 2001 annetussa tiedonannossaan, että tavoitteet, jotka on asetettu yhteisön strategiassa yhteistyön vahvistamisesta kolmansien maiden kanssa, tulisi mahdollisuuksien mukaan saavuttaa nykyisten ohjelmien ja oikeusperustojen avulla.

Useissa yhteisön nykyisissäkin ohjelmissa käsitellään edellä selvitettyjä tarpeita. Sokrates-ohjelmassa on lauseke, joka sallii suppean yhteistyön kolmansien maiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa ohjelman tarkoituksien toteuttamiseksi, ja tämän lausekkeen mukaisia toimintoja ollaan parhaillaan kehittämässä tiedonannossa esitetyn strategian mukaisesti. Ehdotus Tempus-ohjelman ulottamiseksi koskevaan Meda-yhteistyökumppaneita vastaa tiedonannon henkeä siinä, että se laajentaa Euroopan yhteisön korkeakouluyhteistyön maantieteellistä ulottuvuutta. Latinalaisen Amerikan jatko-opiskelijoille tarkoitettun apurahajärjestelmän hyväksyminen sekä uusien Euroopan unionin tiedotuskeskusten perustaminen Australiaan ja Japaniin edistävät varmasti omalla tavallaan yhteisön yleisiä tavoitteita tällä alalla. Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT-) maiden tapauksessa yhteisö on tukenut alueellisia osaamiskeskustoja, suorittanut master-tason tutkimuksia ja ammatillista koulutusta taloustieteen ja johtamistaidon, tilastotieteen, maataloustieteen sekä lääke- ja eläinlääkintätieteen alalla. Yhteisö jatkaa korkea-asteen koulutuksen tukemista AKT-maissa lähinnä aluetasolla.

Mikään näistä ohjelmista, joista useimmat ovat olleet toiminnassa vuosikausia, ei kuitenkaan tarjoa sopivaa kehystä edellä esitettyjen erityistarpeiden asianmukaista käsittelyä varten. Esimerkiksi Sokrates (ja erityisesti siihen liittyvä Erasmus-toimi) on suunniteltu ohjelmaksi, jota käytetään Euroopan unionissa ja eräissä neuvoston päätöksessä luetelluissa kolmansissa maissa. Siitä ei kuitenkaan tueta Euroopan unionin masterkurssien perustamista, ja sen rakennetta ja rahoitusta pitäisi perusteellisesti muuttaa, jotta tämä olisi mahdollista. Sokrates-ohjelmaan ei myöskään liity mekanismeja, joiden avulla voitaisiin luoda kolmansien maiden opiskelijoiden ja tutkijoiden laajamittaista liikkuvuutta edistävä leimallisesti eurooppalainen järjestelmä, tai mitään muutakaan järjestelmää, jolla voitaisiin mahdollistaa kumppanuussopimusten tekeminen kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa sekä niiden ja Euroopan unionin korkeakoulujen välinen liikkuvuus, joten Euroopan korkea-asteen koulutuksen vetovoiman kasvattamiseen ei niiden puitteissa ole mahdollisuutta. Ohjelman tavoitteita ei näin ollen voitaisi saavuttaa Sokrates-ohjelmaa laajentamalla.

Esimerkiksi Tempus-, Alfa- tai Asia-Link-ohjelmista on merkittävää vastavuoroista hyötyä, mutta niiden ensisijainen tarkoitus on edistää alueellista ja monenvälistä verkottamista taitotiedon välittämisen ja kestävä yhteistyön edistämiskeinona. Käsillä olevan ehdotuksen pääkohde on Euroopan korkea-asteen koulutus, ja vaikka kolmansien maiden kansalaiset ja oppilaitokset varmasti hyötyvät osallistumisestaan ohjelmaan, se on nähtävä ensisijaisesti yhteisön etuja palvelevana järjestelynä. Tämä ohjelma ei ole päällekkäinen muiden ulkopuolisille maille suunnattujen yhteistyöohjelmien kanssa vaan täydentää niitä, joten sitä voivat hyödyntää kyseisiin ohjelmiin osallistuvien maiden kansalaiset.

Päätelmänä todettakoon, että Sokrates tai mikään muukaan tärkeimmistä koulutusohjelmista ei koske edellä esitettyjä erityistarpeita. Jotta nämä voisivat kuulua ohjelmien piiriin, ohjelmat olisi suunniteltava perin pohjin uudestaan. Niiden uudelleen muokkaus tuottaisi tulokseksi uuden ohjelman, johon tällä ehdotuksella juuri pyritään.

6. OHJELMAN TUOTTAMA LISÄARVO

Yhteistyöstä kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla 18. heinäkuuta 2001 annetun tiedonannon 1 kohdassa todetaan: "Yhteisön tason toimet ovat perusteltuja, kun ne tuovat lisäarvoa: toimimalla yhdessä jäsenvaltiot voivat saada aikaan enemmän kuin yksinään".

Tämän ehdotusluonnoksen oikeusperustana on perustamissopimuksen 149 artikla; artiklan valmistelijat ovat selvästi nähneet kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön keinona edistää laadukasta koulutusta Euroopan yhteisön sisällä.

Yhteisön koulutusalan ohjelmat, erityisesti Erasmus, ovat osaltaan merkittävällä tavalla lisänneet eurooppalaisten korkeakoulujen mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön. Euroopan unionin toimielimet ovat kuitenkin täysin epäonnistuneet tarjoamiensa suhteellisten etujen hyödyntämisessä korkea-asteen koulutuksen verkottamisen, opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuuden ja opiskelujaksojen tunnustamisen alalla pyrittäessä kehittämään kansainvälisesti kantavaa suunnitelmaa omaperäisestä ja vetovoimaisesta korkea-asteen koulutuksesta erityisesti jatko-opiskelutasolla. Kuten tiedonannossa esitetään, nyt tarvitaan samansuuntaisia toimia myös Euroopan yhteisön tasolla: oppilaitoksia on kannustettava ottamaan uusi yhteistyö järjestelmällisesti osaksi laajempaa kumppanuutta kolmansien maiden kanssa. Ehdotuksessa vastataan tähän Euroopan yhteisön tasolla ilmenneeseen tarpeeseen esittämällä tukea korkeakoulujen yhteistyöhankkeisiin, joiden tarkoituksena on eurooppalaisen koulutusjärjestelmän kehittäminen ja rakenteellisen yhteistyön aloittaminen ensiluokan ulkomaisten kumppanuusoppilaitosten kanssa.

Yleisesti myönnetään (parlamentissa, neuvostossa, komission tiedonannossa ja ennakoivan arviointiprosessin aikana kuultujen sidosryhmien taholla), että Euroopan unionin toimielimet eivät ole onnistuneet houkuttelemaan unionin suhteellista osuutta vastaavaa määrää kansainvälisesti liikkuvia opiskelijoita. Apurahojen myöntäminen on rajoittunut enimmäkseen kahdenvälisiin järjestelyihin jäsenvaltiotasolla. Nykyisin olisi kuitenkin mahdollisuus luoda koko Euroopan yhteisön kattava apurahajärjestelmä, joka ei korvaisi yksittäisten jäsenvaltioiden voimaan saattamaa kahdenvälistä apurahajärjestelmää vaan täydentäisi sitä.

Euroopan yhteisölle on saatavissa lisäarvoa uudenaikaiseen Eurooppalaiseen yhteistyöhön tähtäävästä lähestymistavasta, jolla täydennetään jäsenvaltiotason kahdenvälistä toimintaa. Ehdotusluonnoksessa esitetään apurahojen käyttämistä henkilöstöresurssien kehittämiseen sekä kulttuurienvälisen vuoropuhelun ja yhteisymmärryksen edistämiseen.

Apurahat toimivat myös kannustimena rakenteellisen ja kestäväen yhteistyön kehittämisessä Euroopan unionin alueella toimivien korkeakoulujen kesken. Ehdotus perustuu erityisesti Sokrates-ohjelman kokemuksiin, ja se tukee Bolognan/Prahan lähentymisprosessia sekä Euroopan unionin tavoiteprosessia.

Voidaan esittää, että yhteisön tulisi myöntää apurahoja ensin Euroopan opiskelijoille ja ajatella kolmansien maiden opiskelijoita vasta myöhemmin. On ilmeistä, että Euroopan unionin master-kursseille osallistuu aina eurooppalaisia opiskelijoita – heitä houkuttelee kurssien laadukkuus, niihin liittyvä eurooppalainen kokemus ja opiskelijaväestön monenkirjavuus. Heille aiheutuvat kustannukset ovat kuitenkin huomattavasti alhaisemmat kuin kolmansien maiden opiskelijoille aiheutuvat (ja heidän apurahatarpeensa vastaavasti pienempi). Lisäksi heillä on kotimaassaan jo käytettävissään Euroopan unionin master-kursseja palveleva tiedonsaanti- ja tukijärjestelmä, joka kolmansien maiden opiskelijoilta puuttuu. Muistettakoon niin ikään, että eurooppalaiset opiskelijat eivät voi yksin hankkia maailmanlaajuisesta tunnustusta eurooppalaisen koulutuksen laadulle, mihin ohjelmalla pyritään, eivätkä tarjota Euroopan unionille mahdollisuutta kehittää ajan mittaan yhteyksiä kolmansien maiden korkeakoulupiireihin sekä talous- ja yhteiskuntaelämään, kuten ehdotettu apurahajärjestelmä tarjoaa.

Ehdotuksessa esitetään tehokasta järjestelyä, jossa Euroopan unioni saa lisäarvoa alueelleen tulevien kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvattamisesta ja jossa opiskelijat myös jakautuvat tasaisemmin jäsenvaltioiden kesken. Euroopan unionin master-kursseihin liittyvän apurahajärjestelmän muodossa ohjelma tekee konkreettiseksi yhteistyöhön tähtäävän lähestymistavan. Sen avulla sellaisten jäsenvaltioiden korkeakoulut, joihin suuntautuu nykyisin vain vähäinen osa kolmansien maiden opiskelijoiden liikkuvuudesta, voivat kasvattaa osuuttaan verkottumalla vetovoimaisempien korkeakoulujen kanssa (tai vetovoimaisemmissa jäsenvaltioissa toimivien korkeakoulujen kanssa). Tämä on ratkaisevaa sen varmistamiseksi, että luotavalla apurahajärjestelmällä ei vahvisteta ainoastaan perinteisten eurooppalaisten korkea-asteen koulutuskohdeiden vetovoimaa.

Ehdotusluonnoksen neljännessä osassa tähdennetään voimakkaasti toimia, joilla pyritään tekemään tunnetuksi eurooppalaista koulutusta yleensä ja lisäämään sen vetovoimaa. Ohjelmalla kannustetaan luomaan eurooppalaisia ”lippulaivatuotteita”, sen nojalla myönnetään Euroopan unionin laatumainintoja, sillä edistetään siten korkea-asteen koulutuksen eurooppalaisen identiteetin luomista ja vaikutetaan myönteisesti yleiseen kuvaan eurooppalaisesta korkea-asteen koulutuksesta.

7. TÄYDENTÄVYYS JA YHTEISVAIKUTUKSET MUIDEN YHTEISÖN TOIMIEN KANSSA

Ohjelman päätarkoitus on eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen laadun parantaminen. Siltä edellytetään tämän vuoksi täydentävyyttä ja yhteisvaikutusta muiden ohjelmien kuten Sokrateksen kanssa erityisesti eurooppalaisen koulutuksen kansainvälisen ulottuvuuden kehittämisessä Euroopan unionin masterkurssien avulla kuten edellä on esitetty. Ohjelmalla on myös tarkoitus edellä esitetyllä tavalla täydentää (päällekkäisyyttä ja kilpailua välttämällä) EU:n ulkopuolisille maille suunnattuja yhteistyöohjelmia kuten Alfaa, AlBania, Asia-Linkiä tai Tempusta (siten että tähdätään korkean tason ja pitkän aikavälin liikkuvuuteen avoimen kokonaisvaltaisen apurahajärjestelmän avulla) sekä tutkimuksen kehittämisen kuudetta puiteohjelmaa (pyrkimyksenä edistää eurooppalaisen tutkimusalueen muodostamista). Ohjelman päästyä kunnolla käyntiin (sanokaamme vuodesta 2005 lähtien) olisi myös aiheellista tutkia (yhteisymmärryksessä edunsaajavaltioiden kanssa), miten esimerkiksi Alfa-, AlBan- tai Asia-Link-ohjelmien puitteissa Euroopan unioniin saapuvia opiskelijoita voitaisiin ohjata Euroopan unionin master-kursseille. Tämä parantaisi täydentävyyttä ja lisäksi tukea tällaisille kursseille Erasmus Wordin kokonaisvaikutusta samalla laajentaen.

7.1 Ulkopuolisille maille suunnatut yhteistyöohjelmat korkea-asteen koulutuksen alalla

Kuten tiedonannossa yhteistyön vahvistamisesta kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla todetaan, yhteisö on tehnyt kolmansien maiden kanssa lukuisia aloitteita, joissa hyödynnetään Erasmus-kokeista ja muista vastaavista ohjelmista saatua kokemusta. Tällaisia ovat esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa tehdyt sopimukset, joita on vastikään jatkettu viidellä vuodella. Sellaisia ovat myös Tempus-ohjelma, joka käynnistettiin alkuun vuonna 1990 osana alkuperäisiä Phare-toimia ja joka kattaa nykyisin (kun Euroopan yhteisön keskeiset koulutusalan toimet ovat avoimia myös assosioituneille maille) Itä-Euroopan, Kaukasuksen, Keski-Aasian ja Länsi-Balkanin maat sekä eteläisen ja itäisen Välimeren alueen, Asia-Link-ohjelma, jonka tarkoituksena on alueellisen ja monenkeskisen verkottamisen edistäminen/vahvistaminen Euroopan unionin jäsenvaltioissa, Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa sekä Kiinassa olevien korkeakoulujen kesken, Alfa-ohjelma, jolla pyritään vahvistamaan yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen alalla Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan välillä koulutuksen laadun parantamiseksi ja valmiuksien kehittämiseksi, ALBan-ohjelma, josta myönnetään apurahoja Latinalaisesta Amerikasta Euroopan unioniin tuleville jatko-opiskelijoille, tutkijoille ja korkeakoulualan ammattilaisille, sekä AKT-maiden alueellisten osaamiskeskusten tukiohjelma.

Tiedonannossaan koulutuksesta ja köyhyyden vähentämisestä kehitysmaissa ⁽¹⁾ komissio painottaa koulutuksen ratkaisevaa merkitystä köyhyyden vähentämisessä ja kehitysyhteistyössä sekä tähdentää, että korkea-asteen koulutuksen tukeminen on avaintekijä ”Koulutus kaikille”-strategiassa. Korkea-asteen yliopistollisen, teknisen ja ammatillisen koulutuksen tukeminen on aivan yhtä tärkeää kuin perusasteen koulutuksen tukeminen. Korkea-asteen koulutuksen tukeminen on tärkeää myös valtioiden toimielinjärjestelmien kehitykselle. Toimielinvalmiuksien edistäminen on oleellinen tekijä kaikkien alojen kehitysyhteistyöohjelmissa.

Komissio on hyvin perillä yhteisön politiikkojen ja kehitysyhteistyöpolitiikkojen välisen yhdenmukaistamisen tarpeesta. Tässä yhteydessä on huomattava, että komissio on laatinut sisäiseen käyttöön ohjeiston (niin kutsutun korkea-asteen koulutuksen yhteisen yhteistyökehyksen), jossa asetetaan periaatteet ja määritetään pääsuuntaviivat Euroopan yhteisön ja kehitysmaiden sekä voimakkaasti kasvavien kansantalouksien ja siirtymätalouden maiden kanssa tehtävälle yhteistyölle korkea-asteen koulutuksen alalla ja määritetään tämän yhteistyön edellyttämä viitekehys ⁽²⁾. Asiakirjassa ehdotetaan komission ohjelmien ja hankkeiden täytäntöönpanomenetelmien yhdenmukaistamista alan nykyisen yhteistyön tehokkuuden, näkyvyyden ja vaikutusten lisäämiseksi osana voimien keskittämisstrategiaa.

Sitten kun käsillä oleva ehdotus on hyväksytty ja ohjelman täytäntöönpano on käynnistynyt, komissio kiinnittää asianmukaista huomiota edellä mainitun yhteisen yhteistyökehyksen mukaisiin periaatteisiin, tekee tarvittavat johtopäätökset kolmansille maille suunnattujen liikkuvuutta edistävien Euroopan yhteisön tukiohjelmien toteuttamista koskevasta vuoden 2001 arviosta ⁽³⁾ ja käynnistää asianmukaisen sisäisen yhteistyömekanismin varmistukseksi, että tämä ohjelma ja ulkopuolisille maille suunnatut korkea-asteen koulutuksen yhteistyöohjelmat ovat täysin toisiaan täydentäviä eikä niiden kesken synny kilpailua tai päällekkäisyyttä.

7.2 Tutkimuksen edistämisen kuudes puiteohjelma

Komissio osoittaa 18. heinäkuuta 2001 antamassaan tiedonannossa, että eurooppalaisten korkeakoulujen laatu mitattuna (muun muassa) niiden tieteellisen ja teknisen tutkimustyön määränä ja kohdealoina on ratkaiseva huolehdittaessa siitä, että Euroopan unionin asema opettamisen ja tiedon tuottamisen osaamiskeskuksena tunnustetaan kaikkialla maailmassa. Yhteistyön edistämisen korkea-asteen koulutuksessa tulisi siksi kulkea käsi kädessä tiede- ja tekniikkayhteistyön kanssa, johon suunnataan sekä Euroopan yhteisön että kolmansien maiden korkeakoulujen tieteellisiä voimavaroja.

⁽¹⁾ KOM(2002) 116 lopull., 6.3.2002.

⁽²⁾ Yhteenveto yhteisestä yhteistyökehyksestä on edellä mainitun 6.3.2002 annetun asiakirjan KOM(2002) 116 lopull. liitteessä 7.

⁽³⁾ http://europa.eu.int/comm/europeaid/evaluation/evinfo/sector/951632_ev.htm

Komission tiedonannossa eurooppalaisen tutkimusalueen kansainvälisestä ulottuvuudesta ⁽¹⁾ esitetään, että Euroopan unionilla on oltava käytettävissään huomattavaa huipputason tieteellistä ja teknistä potentiaalia ja osaamista, jotta se voi päästä haluamaansa asemaan nykyisessä maailmanlaajuistuneessa yhteiskunnassa ja että eurooppalainen tutkimusalue on tämän vuoksi avattava muulle maailmalle ⁽²⁾. Edelleen tiedonannossa todetaan, että tämän avoimuuden tulisi mahdollistaa EU-maille kansainvälisen tiede- ja teknologia-yhteistyön hyödyntäminen ja valmistaa tietä poliittisten ja taloudellisten suhteiden lähentämiselle ja että kansainvälisen yhteistyön uusi strategia tekee mahdolliseksi Euroopan unionin ja kolmansien maiden välisten suhteiden edelleen kehittämisen, vuoropuhelun edistämisen alueiden ja maiden välillä sekä Euroopan tieteen ja teknologian profiilin kohottamisen.

Tutkimuksen edistämisen kuudennessa puiteohjelmassa ⁽³⁾ ennakoidaan kansainvälistä osallistumista ohjelman toimintoihin tieteellisissä ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä kahdensivuisella, alueiden välisellä ja maailmanlaajuisella tasolla.

Komissio on perillä täydentävyyden ja yhteisvaikutusten tarjoamista suurista mahdollisuuksista tässä ehdotuksessa kuvatun ohjelman ja tutkimuksen kehittämisen kuudenteen puiteohjelmaan kuuluvien toimien välillä, mikä mahdollistaa molempien alojen yhteisen jatkuvuuden.

Tämän ehdotuksen kohdeyleisö sekä eräiden nykyisten tai suunniteltujen tutkimusten kohdeyleisö on suuressa määrin sama, vaikka niihin liittyvien toimintojen luonne ja tavoitteet eivät olisikaan yhtenevät. Päällekkäisyyden välttäminen on siksi komission suurimpia huolenaiheita.

Komissio suunnittelee parhaillaan mekanismeja, joiden tarkoituksena on täydentävyyden varmistaminen sekä sillan rakentaminen yhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmien välille. Tässä yhteydessä täydentävyys suhteessa kolmansien maiden kanssa toteutettavaan yhteistyöhön on ilmeisen oleellinen tekijä. Kunhan käsillä oleva ohjelma on hyväksytty, komissio jatkaa tällaisten mekanismien suunnittelua ja vahvistamista.

8. KYSYMYS AIVOVIENNISTÄ

Käsillä olevaa ehdotusta valmistellessaan komissio käsitteli huolellisesti yleensä "aivoviennin" nimellä tunnettuun kysymykseen liittyviä lukuisia väitteitä. Aivoviennin riskiä ei pidä aliarvioida. Tästä syystä ohjelmaan osallistuvia korkeakouluja kehoitetaan voimakkaasti huolehtimaan ilmoittautumis- ja valintaprosessin yhteydessä siitä, että kehityksessä jäljessä olevista maista ei pääse tapahtumaan aivovientiä. Ohjelman täytäntöönpanomuodollisuuksien yhteydessä komissio pyrkii huolehtimaan siitä, että kehitysmaihin kuuluvien kolmansien maiden opiskelijoille myönnettävään tukeen liittyy suunnitelma paluusta kotimaahan.

Tietoisuuden aivoviennin riskistä ei pidä aiheuttaa kehitysmaiden poissulkemista järjestelmästä. Sellaisella poissulkemisella olisi kielteinen vaikutus kyseisten maiden kansalaisten saamaan kuvaan Euroopasta. Se olisi omiaan houkuttelemaan liikkuvia opiskelijoita pois Euroopan unionista ja kannustamaan heitä menemään muihin kohteisiin kuten Yhdysvaltoihin, joka myöntää Fulbright-ohjelmasta edelleen merkittävää tukea kehitysmaiden opiskelijoille. Kaiken lisäksi poissulkeminen vaikuttaisi haitallisesti Euroopan unionin ja kyseisten maiden etuihin pitkällä aikavälillä.

Huomattakoon, että mietinnössään ⁽⁴⁾ komission tiedonannosta yhteistyön vahvistamisesta kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla Euroopan parlamentti pyytää erityisesti liittämään kehitysmaat läheisemmin kolmansien maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön korkea-asteen koulutuksen alalla, varautumaan opiskelijavaihtoon ja stipendeihin, sekä myöntämään kotimaahan palaavien opiskelijoiden työelämään pääsyä tukevia apurahoja, jotta aivovienti voidaan estää.

⁽¹⁾ KOM(2001) 346 lopull.

⁽²⁾ EYVL C 180, 26.6.2001, s. 156.

⁽³⁾ Ei vielä julkaistu EYVL:ssä.

⁽⁴⁾ TA P5_TAPROV(2002)04-10, Tilapäinen Painos, PE 316.566, 11.4.2002.

Komissio käsittelee kysymystä aivoviennistä vielä ennen ohjelman täytäntöönpanoa ja hallinnointia ja niiden aikana. Komissio kartoittaa tässä tarkoituksessa asianmukaiset liitännäistoimet, kelpoisuusperusteet ja indikaattorit ja toteuttaa tarvittavat erityiset seurantamekanismit.

9. PÄÄTELMÄT

Edellä esitetyn perusteella komissio ehdottaa, että Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tämän ehdotuksen päätökseksi ohjelman käynnistämiseksi korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseksi ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla (Erasmus World) (2004–2008).

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 149 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon,

toimivat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan yhteisö edistää korkeatasoisen koulutuksen kehittämistä muun muassa kolmansien maiden kanssa toteutettavan yhteistyön avulla.
- (2) Eurooppa-neuvoston Lissabonin-kokouksen päätelmissä (23.–24. maaliskuuta 2000) tähdennetään, että jos Euroopan unioni haluaa vastata maailmanlaajuistumisen haasteeseen, jäsenvaltioiden on mukautettava yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmänsä osaamisyhteiskunnan vaatimuksiin.
- (3) EU:n jäsenvaltioiden ja 14 muun Euroopan maan opetusministerit toteavat Bolognan julistuksessa (19. kesäkuuta 1999) olevan välttämätöntä varmistaa, että Euroopan korkeakoulujärjestelmällä on maanosan suuria kulttuurisia ja tieteellisiä saavutuksia vastaava maailmanlaajuinen veto-voima.
- (4) Prahassa (19. toukokuuta 2001) kokoontuneet korkea-asteen koulutuksesta vastaavat eurooppalaiset ministerit korostivat edelleen muun muassa sitä, että Euroopan korkeakoulujen vetovoimaa on lisättävä Euroopasta ja muualta maailmasta tulevien opiskelijoiden keskuudessa.
- (5) Tiedonannossaan yhteistyön vahvistamisesta kolmansien maiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla ⁽¹⁾ komissio toteaa, että korkea-asteen koulutuksen kansainvälistymistä on edistettävä, jotta voidaan vastata maailmanlaa-

juistumisprosessin haasteisiin, kartoittaa alan yleiset tavoitteet kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön strategiaa varten ja ehdottaa konkreettisia toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (6) Yhteisön on ryhdyttävä toimiin edistääkseen maailmanlaajuisesti kulttuurien välistä vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä; erityisesti liikkuvuus edistää uusiin yhteiskunnallisiin ja kulttuuriympäristöihin tutustumista ja helpottaa niiden ymmärtämistä.
- (7) Laajalti myönnetään, että Euroopan korkeakouluissa piilee yksilöllisiin vahvuuksiin, koulutuksen monimuotoisuuteen ja laajaan verkottumiskokemukseen liittyviä suuria mahdollisuuksia, joiden avulla voidaan tarjota ainutlaatuisia ja korkeatasoisia kursseja ja tasapainottaa kansainvälisen liikkuvuudesta koituvan hyödyn jakautumista EU:ssa ja sen kumppanuusmaissa.
- (8) Euroopan korkeakoulujen on pysyttävä kehityksen kärjessä; tämän vuoksi niiden on pyrittävä yhteistyöhön sellaisten kolmansissa maissa toimivien oppilaitosten kanssa, jotka ovat kehittyneet yhteisön korkeakouluja vastaavalle tasolle.
- (9) Tarkoitusta varten on laadittava yhteisön ohjelma.
- (10) Yhteisön toimien lisäarvon kohottamiseksi on varmistettava tämän päätöksen nojalla toteutettavien toimien yhdenmukaisuus ja täydentävyys muiden vastaavien yhteisön poliittikkojen, säännösten ja toimien, erityisesti tutkimuksen kehittämistä ja ulkoista yhteistyötä koskevan kuuden puiteohjelman kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla.
- (11) Euroopan talousalueesta (ETAsta) tehdyssä sopimuksessa lisätään yleissivistävää ja ammatillista koulutusta sekä nuorisoa koskevaa yhteistyötä yhtäältä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden ja toisaalta Euroopan talousalueeseen (ETAan) kuuluvien Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA:n) valtioiden kanssa. Ehdoista ja muodollisuuksista, jotka täytettyään edellä mainitut maat voivat osallistua tähän ohjelmaan, on määrittävä ETA-sopimuksen vastaavien määräysten edellyttämällä tavalla.

⁽¹⁾ KOM(2001) 385 lopull., 18.7.2001.

- (12) Ehdosta ja yksityiskohtaisista säännöistä, joiden perusteella Keski- ja Itä-Euroopan (KIE:n) assosioituneet maat voivat osallistua tähän ohjelmaan, on määrättävä niiden määräysten mukaisesti, jotka sisältyvät Eurooppa-sopimuksiin, niiden lisäpöytäkirjoihin ja kunkin assosiaatio-neuvoston tekemiin päätöksiin. Kyproksen osalta asianmukaisten ehtojen ja yksityiskohtaisten sääntöjen noudattaminen on rahoitettava tämän maan kanssa sovittavien menettelyjen mukaisesti myönnettävistä lisämäärärahoista. Maltan ja Turkin osalta asianmukaisten ehtojen ja yksityiskohtaisten sääntöjen noudattaminen on rahoitettava perustamissopimuksen määräysten mukaisesti myönnettävistä lisämäärärahoista.
- (13) Komission ja jäsenvaltioiden olisi yhteistyössä säännöllisesti seurattava ja arvioitava tämän ohjelman toteuttamista, jotta sitä voidaan tarvittaessa mukauttaa, erityisesti toimenpiteiden toteutuksen tärkeysjärjestystä muuttamalla. Ohjelman arviointiin tulisi liittyä riippumattomien, puolueettomien elinten johtama ulkopuolinen arvio.
- (14) Koska jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa Euroopan tasoiselta yhteistyöltä odotettavan korkeatasoisen koulutukseen tähtäävän toiminnan tavoitteita muun muassa toiminnalta edellytettävän monenkeskisen kumppanuuden ja liikkuvuuden sekä yhteisön ja kolmansien maiden välillä tarvittavan tiedonvaihdon vuoksi ja koska nämä tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla yhteisön toiminnan kansainvälisen ulottuvuuden ansiosta, Euroopan unioni ryhtyy toimiin perustamissopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti. Kyseisessä artiklassa tarkoitettun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tällä päätöksellä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (15) Tällä päätöksellä asetetaan ohjelman koko voimassaolajaksi ohjelman rahoituspuiteet, joita budjettivallan käyttäjä pitää ensisijaisena ohjeenaan vuosittaisessa talousarviomenettelyssä talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisen toimielinten sopimuksen 33 kohdan mukaisesti.
- (16) Tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY⁽¹⁾ mukaisesti.

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla

Ohjelman käynnistäminen

1. Tällä päätöksellä käynnistetään Erasmus World -ohjelma, jäljempänä "ohjelma", korkea-asteen koulutuksen laadun parantamiseksi ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämiseksi kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla.

(¹) EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

2. Tämä ohjelma toteutetaan 1 päivänä tammikuuta 2004 alkavana ja 31 päivänä joulukuuta 2008 päättyvänä aikana.

2 artikla

Määritelmää

Tässä päätöksessä tarkoitetaan:

- "korkeakoululla" mitä tahansa oppilaitosta, joka kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaisesti tarjoaa mahdollisuuden korkea-asteen loppututkintoihin tai arvosanoihin, kyseisen oppilaitoksen nimestä riippumatta;
- "kolmansien maiden jatko-opiskelijalla" muiden kolmansien maiden kuin ETA:n EFTA-maiden tai Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden ehdokasmaiden kansalaista, joka on korkeakouluasteen perustutkinnon jo suorittanut, joka ei asu missään jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa siten kuin 12 artiklassa on säädetty, joka ei ole ollut edeltäneiden viiden vuoden aikana yhteensä yli 12:ta kuukautta päätoimisesti opiskelemassa, työssä tai muussa toimessa missään jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa ja joka on hyväksytty kirjoitautumaan tai on kirjoittautunut Euroopan unionin masterkurssille liitteessä esitetyllä tavalla.
- "kolmansien maiden tutkijalla" muiden kolmansien maiden kuin ETA:n EFTA-maiden tai Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden ehdokasmaiden kansalaista, joka ei asu missään jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa siten kuin 12 artiklassa on säädetty, joka ei ole ollut edeltäneiden viiden vuoden aikana yhteensä yli 12:ta kuukautta päätoimisesti opiskelemassa, työssä tai muussa toimessa missään jäsenvaltiossa tai muussa ohjelmaan osallistuvassa valtiossa ja jolla on erinomainen akateeminen ja/tai ammatillinen kokemus.
- "jatko-opiskelulla" opiskelua korkea-asteen koulutukseen kuuluvilla kursseilla, jotka seuraavat korkeakouluasteen perustutkintoa ja johtavat jatkotutkintoon.

3 artikla

Ohjelman tavoitteet

- Ohjelman yleisenä tavoitteena on kehittää korkeatasoista koulutusta, parantaa eurooppalaisesta korkea-asteen koulutuksesta vallitsevaa kuvaa maailmanlaajuisesti, suosia yhteistyötä kolmansien maiden kanssa henkilöstöresurssien kehittämiseksi ja kansojen ja kulttuurien välisen vuoropuhelun ja yhteisymmärryksen edistämiseksi.
- Ohjelman erityistavoitteet ovat:
 - erityisen eurooppalaisen vaihtoehdon tarjoaminen korkea-asteen koulutuksessa; vaihtoehdon tulee olla vetovoimainen sekä Euroopan unionin sisällä että sen rajojen ulkopuolella;

- b) maailmanlaajuisen kiinnostuksen lisääminen pitkälle edistyneiden opiskelijoiden ja tutkijoiden keskuudessa eurooppalaisia tutkintotodistuksia ja/tai kokemusta kohtaan sekä mahdollisuuksien tarjoaminen heille kyseisten tutkintotodistusten ja/tai kokemuksen saamiseksi;
- c) Euroopan unionin ja kolmansien maiden korkeakoulujen rakenteellisen yhteistyön vahvistaminen ja Euroopan unionista ulospäin suuntautuvan liikkuvuuden lisääminen osana eurooppalaisia opinto-ohjelmia;
- d) eurooppalaisen koulutuksen profiilin nostaminen, näkyvyyden lisääminen ja saatavuuden helpottaminen.

3. Ohjelman tavoitteisiin pyrkiessään komission on noudatettava naisten ja miesten yhdenvertaisia mahdollisuuksia koskevaa yhteisön yleistä politiikkaa. Komission on myös varmistettava, että mitään henkilöryhmää tai kolmansien maiden kansalaisryhmää ei suljeta ohjelman ulkopuolelle tai saateta muita epäedullisempaan asemaan.

4 artikla

Ohjelman toimet

1. Edellä 2 artiklassa tarkoitettuihin ohjelman tavoitteisiin on pyrittävä seuraavin toimin:

- a) Euroopan unionin master-kurssit;
- b) apurahajärjestelmä;
- c) kumppanuussopimukset kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa;
- d) Euroopan vetovoiman lisääminen koulutuskohteena;
- e) tekniset tukitoimet.

2. Nämä toimet toteutetaan liitteessä selvitetyn menetelmin ja seuraavankaltaisin lähestymistavoin, joita voidaan tarvittaessa yhdistellä:

- a) kokemusten ja hyvien toimintamuotojen vaihtoa helpottavien yhteisten koulutusohjelmien ja yhteistyöverkkojen kehittämistuki;
- b) tuki, jolla edistetään korkea-asteen koulutuksen alalla toimivien henkilöiden liikkuvuutta Euroopan yhteisön ja kolmansien maiden välillä;
- c) kielitaidon ja erilaisten kulttuurien tuntemuksen edistäminen;
- d) tuki valtioiden rajat ylittävään yhteistyökumppanuuteen perustuville pilottihankkeille, joilla kehitetään kansainvälisen korkea-asteen koulutuksen innovointia ja laatua;

- e) tuki kansainvälisen korkea-asteen koulutuksen suuntausten ja kehityksen analyysi- ja seurantamenetelmien kehittämiseen.

5 artikla

Ohjelman kohderyhmät

Liitteessä eriteltyjen täytäntöönpanoehtojen ja -järjestelyjen mukaisesti tämän ohjelman kohderyhmiä ovat erityisesti:

- a) korkea-asteen oppilaitokset;
- b) korkeakouluasteen perustutkinnon suorittaneet opiskelijat;
- c) luennoivat tai tutkimustyötä tekevät tutkijat tai muut alan ammattilaiset;
- d) korkea-asteen koulutukseen suoraan osallistuva henkilöstö;
- e) korkea-asteen koulutukseen osallistuvat julkiset tai yksityiset elimet.

6 artikla

Ohjelman täytäntöönpano ja yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa

1. Komissio:

- a) takaa ohjelmaan kuuluvien yhteisön toimien toteuttamisen ohjelman liitteen mukaisesti;
- b) ottaa huomioon jäsenvaltioiden harjoittaman kahdenvälisen yhteistyön kolmansien maiden kanssa;
- c) kuulee kysymykseen tulevia järjestöjä ja organisaatioita korkea-asteen koulutuksen alalla Euroopan tasolla ja tiedottaa 8 artiklassa tarkoitettulle komitealle niiden lausunnoista;
- d) pyrkii yhteisvaikutuksiin muiden koulutus- ja tutkimusalaan koskevien yhteisön sisäisten ohjelmien ja toimien kanssa.

2. Jäsenvaltioiden on:

- a) ryhdyttävä tarvittaviin toimiin taatakseen ohjelman tehokkaan toimivuuden jäsenvaltiossa ja kaikkien asianomaisten koulutusalan osapuolten osallistumisen kansallisen käytännön mukaisesti;
- b) osoitettava asianmukaiset tahot, joiden tulee olla tiiviissä yhteistyössä komission kanssa erityisesti ohjelmasta tiedotettaessa;
- c) pyrittävä hyväksymään asianmukaisiksi katsottavat toiminnot laillisuudensa ja hallinnollisten esteiden poistamiseksi tämän ohjelman tehokkaan toteuttamisen tieltä;

- d) ryhdyttävä tarvittaviin toimiin mahdollisten jäsenvaltiotason yhteisvaikutusten aikaan saamiseksi muiden yhteisön ohjelmien kanssa.

7 artikla

Täytäntöönpanotoimet

1. Tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi tarvittavista seuraavista toimenpiteistä päätetään 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua hallintomenettelyä noudattaen:

- a) vuosittainen toimintasuunnitelma, siihen liittyvät painopisteet sekä valintaperusteet ja -menettelyt;
- b) ohjelman täytäntöönpanoa koskevat yleiset suuntaviivat;
- c) vuosittainen kustannusarvio sekä varojen jakautuminen ohjelman eri toimien kesken;
- d) ohjelman seuranta- ja arviointimenettelyt sekä tulosten leviytykseen ja siirtoon liittyvät järjestelyt.

2. Tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi tarvittavista muista toimenpiteistä päätetään 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua hallintomenettelyä noudattaen.

8 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 4 ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

Päätöksen 1999/468/EY 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu määräaika vahvistetaan kahdeksi kuukaudeksi.

3. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 3 ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

4. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

9 artikla

Yhteistyö toisten ohjelmakomiteoiden kanssa ja tiedottaminen muista yhteisöaloitteista

Tämän ohjelman ja 11 artiklassa tarkoitettujen muiden toimenpiteiden johdonmukaisuuden varmistamiseksi komissio ilmoittaa komitealle säännöllisesti yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ja nuorison aloilla tehdyistä yhteisön aloitteista, myös yhteistyöstä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

10 artikla

Rahoitus

1. Ohjelman täytäntöönpanoon osoitetut rahoituspuitteet 1 artiklassa tarkoitettuna ajanjaksona ovat 200 miljoonaa euroa.

2. Budjettivallan käyttäjä myöntää vuotuiset määrärahat rahoitusnäkömien rajoissa.

11 artikla

Johdonmukaisuus ja täydentävyys

1. Komissio varmistaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ohjelman yleisen johdonmukaisuuden ja täydentävyyden toisten kysymyksen tulevien yhteisön politiikkojen, säännösten ja toimien, erityisesti tutkimuksen edistämistä ja ulkoista yhteistyötä koskevan kuudennen puiteohjelman kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla.

2. Komissio huolehtii tämän ohjelman tehokkaasta niveltämisestä ja tarvittaessa yhteishankkeista sellaisten koulutusalan ohjelmien ja toimien kanssa, joita yhteisö toteuttaa kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyönsä puitteissa, kahdensiviset sopimukset ja alan kansainväliset organisaatiot mukaan luettuina.

12 artikla

ETA:n EFTA-maiden ja Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneiden ehdokasmaiden osallistuminen

Ehdoista ja yksityiskohtaisista säännöistä, joiden perusteella ETA:n EFTA-valtiot ja Euroopan unionin jäsenyyttä hakenet ehdokasmaat voivat osallistua tähän ohjelmaan, on säädettävä Euroopan unionin ja kyseisten maiden suhteita sääntelevien asianmukaisten säännösten perusteella.

13 artikla

Seuranta ja arviointi

1. Komissio seuraa säännöllisesti tämän ohjelman toteutumista yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Ohjelman täytäntöönpanossa on käytettävä seuranta- ja arviointiprosessin tuloksia.

Seuranta käsittää 3 kohdassa tarkoitettut kertomukset sekä erityis toimia.

2. Komissio arvioi säännöllisesti ohjelman edistymistä. Arvioinnissa mitataan 3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden mukaisesti toteutettujen toimien asianmukaisuus, tehokkuus ja vaikutus. Lisäksi siinä selvitetään ohjelman kokonaisvaikutukset. Eri-tyshuomiota kiinnitetään sukupuolten välisen tasa-arvon ja oikeudenmukaisen kohtelun kysymyksiin sekä aivoviennin ehkäisemiseen.

Arvioinnissa tarkastellaan myös ohjelman mukaisen toiminnan sekä yhteisön muun politiikan, säännösten ja toiminnan mukaisten toimien täydentävyyttä.

3. Komissio toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle:

a) uusien jäsenmaiden liittyttyä kertomuksen liittymisten taloudellisista vaikutuksista ohjelmaan ja tarvittaessa ehdotuksia kyseisten vaikutusten edellyttämistä toimista sen mukaisesti, mitä on määrätty talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisessä toimielinten sopimuksessa sekä Eurooppa-neuvoston Berliinin-kokouksessa maaliskuussa 1999; Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät kyseisistä ehdotuksista mahdollisimman pikaisesti;

b) väliarvion ohjelmalla saavutetuista tuloksista ja laadullisista näkökohdista viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2007;

c) tiedonannon ohjelman mahdollisesta jatkamisesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2007;

d) jälkiarvion viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2009.

14 artikla

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 20 päivänä sen päivän jälkeen, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

LIITE

YHTEISÖN TOIMET

Tässä liitteessä selvitetään viittä tointa

TOIMI 1: EUROOPAN UNIONIN MASTER-KURSSIT

TOIMI 2: APURAHAT

Toimi 2.1: Kokonaisvaltainen opintojärjestelmä

Toimi 2.2: Vieraillevien tutkijoiden järjestelmä

TOIMI 3: KUMPPANUOSSOPIMUKSET KOLMANSIEN MAIDEN KORKEAKOULUJEN KANSSA

TOIMI 4: VETOVOIMAN LISÄÄMINEN

TOIMI 5: TUKITOIMET

TOIMI 1: EUROOPAN UNIONIN MASTER-KURSSIT

1. Yhteisö kartoittaa Euroopan unionin jatkotutkintoon tähtäävät kurssit ja myöntää niille "Euroopan unionin master-kurssi" -laatumaininnan 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn tiukan valintaprosessin pohjalta ja 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

2. Ohjelman tarkoituksena on toteuttamiseksi Euroopan unionin master-kurssit on järjestettävä siten,

- a) että mukana on ehdottomasti vähintään kolme korkeakoulua kolmesta eri jäsenvaltiosta;
- b) että opinto-ohjelmaan sisältyy opiskelujakso vähintään kahdessa edellä a) kohdassa tarkoitetuista kolmesta korkeakoulusta;
- c) että niillä on sisäinen mekanismi kumppanuuslaitoksissa suoritettujen opintojaksojen tunnustamiseksi esimerkiksi opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalaisen siirtojärjestelmän ECTS:n edellyttämällä tavalla;
- d) että tuloksena kaksi tai useampia tutkintoja, jotka ohjelmaan osallistuvat korkeakoulut tunnustavat tai hyväksyvät;
- e) että vähimmäismäärä opiskelu- ja vastaanottoaikoja varataan kolmansien maiden opiskelijoille, joille on myönnetty rahoitustukea tästä ohjelmasta;
- f) että hyväksymisessä noudatetaan avoimuutta ja huomioon otetaan asianmukaisesti muun muassa sukupuolten välisen tasa-arvon ja oikeudenmukaisen kohtelun kysymykset;

- g) että hyväksymisessä noudatetaan apurahansaajien (opiskelijoiden ja tutkijoiden) valintaprosessissa sovellettavia sääntöjä;
 - h) että kolmansien maiden opiskelijoiden vastaanottoa ja majoitusta varten toteutetaan asianmukaiset järjestelyt (tiedottaminen, asunto jne.);
 - i) että opiskelijoille järjestetään tarvittaessa opetusta ja apua käytettävässä kielessä.
3. Euroopan unionin master-kurssit hyväksytään viiden vuoden sopimuskaudeksi (jonka aikana edistymisraportteihin perustuvat vähäiset vuotuiset tarkistukset ovat mahdollisia); sopimuskauteen voidaan sisällyttää vuoden pituinen valmistelujakso ennen varsinaisen kurssin aloittamista. Rahoitus edellyttää vuosittaista uusintamenettelyä.

TOIMI 2: APURAHAT

1. Yhteisö perustaa yhtenäisen ja kattavan apurahajärjestelmän, joka on tarkoitettu parhaiten menestyneille kolmansien maiden jatko-opiskelijoille ja tutkijoille.
2. Apurahat ovat kolmansien maiden opiskelijoiden ja tutkijoiden haettavissa 2 artiklassa esitetyllä tavalla ilman muuta ennakkoehtoa, kuin että Euroopan unionin ja kyseisten opiskelijoiden tai tutkijoiden alkuperämaan välillä on diplomaattisuudet. Naisia ja heikossa asemassa olevia opiskelijoita kannustetaan osallistumaan näistä maista.
3. Euroopan unionin master-kursseja järjestäviä oppilaitoksia kehoitetaan kannustamaan korkea-asteen koulutuksen alan toimijoita osallistumaan kolmansista maista ja huolehtimaan ilmoittautumis- ja valintaprosessin yhteydessä siitä, että kehityksessä jäljessä olevista maista ei pääse tapahtumaan aivovientiiä.
4. Päätöksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin apurahansaajille myönnettävien viisumeiden ja oleskelulupien ja suoritettun tutkinnon vastaavuustodistuksen kiirehtimiseksi.
5. Valintaprosessissa on huolehdittava siitä, että opintoalojen, opiskelijoiden ja tutkijoiden alkuperäalueiden sekä kohteena olevien jäsenvaltioiden välillä vallitsee tasapaino ja että naisten ja heikossa asemassa olevien opiskelijoiden osallistumista kolmansista maista kannustetaan.
6. Komission on tarpeellisin toimin varmistettava, että kukaan opiskelija tai tutkija ei saa taloudellista tukea samaan tarkoitukseen useammasta kuin yhdestä yhteisön ohjelmasta.

Toimi 2.1: Kokonaisvaltainen opintojärjestelmä

Yhteisö voi myöntää taloudellista tukea kolmansien maiden opiskelijoille, jotka ovat läpäisseet kilpailuprosessin ja jotka on hyväksytty Euroopan unionin master-kursseille.

Toimi 2.2: Vierailevien tutkijoiden järjestelmä

Yhteisön on myönnettävä taloudellista tukea Euroopan unionin master-kursseilla vieraileville kolmansien maiden tutkijoille, jotka auttavat opetus- ja tutkimustehtävien suorittamisessa ja koulutuksessa kyseisiin master-kursseihin osallistuvissa oppilaitoksissa.

TOIMI 3: KUMPPANUUSSOPIMUKSET KOLMANSIEN MAIDEN KORKEAKOULUJEN KANSSA

1. Yhteisö tukee rakenteellisten suhteiden luomista Euroopan unionin master-kurssien ja kolmansien maiden korkea-koulujen välillä. Etusijalle asetetaan kyllin pitkälle kehittyneet oppilaitokset, jotka voivat tehdä yhteistyötä yhdenvertaisuuden pohjalta.
2. Kumppanuussopimuksilla luodaan puitteet Euroopan unionin master-kursseille osallistuvien Euroopan unionin opiskelijoiden ja tutkijoiden ulospäin suuntautuvalla liikkuvuudelle.
3. Kumppanuussopimuksilla edistetään mahdollisuuksien mukaan oppilaitosten verkottumista rakenteellisen ja kestävä yhteistyön pohjalta, tarkoituksena paikallisten kykyjen kehittäminen osaamista levittämällä.

4. Kumppanuussopimus edellyttää seuraavaa:

- Sopimukseen osallistuu jokin Euroopan unionin master-kurssi ja vähintään yksi kolmansien maiden korkeakoulu.
- Sopimus tehdään enintään kolmen vuoden pituiseksi ajanjaksoksi.
- Sopimus muodostaa kehyksen Euroopan unionin master-kurssille osallistuvien opiskelijoiden ja kurssin opettajien ulospäin suuntautuvalla liikkuvuudella. Jotta opiskelija tai tutkija voidaan kelpuuttaa osallistumaan tällaiseen ulospäin suuntautuvaan liikkuvuuteen, häneltä edellytetään, että hän on ennen liikkuvuuden alkua ollut Euroopan unionin kansalainen, tai, jos hän on kolmansien maiden kansalainen, että hän on asunut laillisesti Euroopan unionissa vähintään kolme vuotta (muuta tarkoitusta kuin opiskelua varten).
- Sopimuksessa taataan opiskelujaksojen tunnustaminen vastaanottavassa (toisin sanoen ei Euroopan unionin) oppilaitoksessa.

5. Kumppanuushankkeeseen voi kuulua myös seuraavia toimia:

- hankkeen opinto-ohjelman kehittämistä tukevat opetustehtävät kumppanuusoppilaitoksessa;
- opettajien, kouluttajien, hallintohenkilöstön ja muiden kysymykseen tulevien asiantuntijoiden vaihto;
- uusien korkea-asteen koulutusmenetelmien kehittäminen ja levittäminen, myös tieto- ja viestintäteknologian käyttö, verkko-opiskelu sekä avoin ja etäopiskelu;
- yhteistyöjärjestelmien kehittäminen kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa tarkoituksena kurssin pitäminen kyseisessä maassa.

TOIMI 4: VETOVOIMAN LISÄÄMINEN

1. Tämän ohjelman avulla yhteisön on tuettava toimia, joiden tarkoituksena on eurooppalaisen koulutuksen profiilin, näkyvyyden ja saatavuuden parantaminen. Yhteisön on tuettava myös täydentäviä toimia, joilla edistetään tämän ohjelman tavoitteiden saavuttamista.
2. Tukikelpoiisiin oppilaitoksiin voi kuulua julkisia tai yksityisiä organisaatioita, jotka huolehtivat korkea-asteen koulutuksen järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä kansallisella tai kansainvälisellä tasolla. Toimet on toteutettava organisaatioissa, joihin kuuluu vähintään kolme oppilaitosta kolmesta eri jäsenvaltiosta; mukana voi olla kolmansien maiden laitoksia. Toimet (joihin voi kuulua seminaareja, konferensseja, työpajoja, tieto- ja viestintäteknisten välineiden kehittämistä, julkaisuaineiston tuotantoa yms.) voidaan suorittaa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa.

4.1 Yhteisten tiedotustoimien tukeminen

1. Yhteisö myöntää tukea korkeakouluille ja julkisille voittoja tavoittelemattomille yhteisöille, jotka tekevät eurooppalaista korkea-asteen koulutusta tunnetuksi ulkomailla.
2. Tukikelpoisia toimia ovat:
 - yhteisten tiedotteiden kehittäminen kirjallisessa tai kuvallisessa muodossa ja niiden levityksen järjestäminen tavoitteena tietoisuuden parantaminen Euroopassa opiskelun merkityksestä;
 - eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen ja Euroopan unionin master-kurssien yhteiset esittelytilaisuudet kansainvälisillä messuilla ja muissa tilaisuuksissa;
 - seminaarit, työpajat ja muut keinot, joiden tarkoituksena on tiedottamisen ja levittämisen koordinointi;
 - sellaisille maantieteellisille alueille kohdistuva toiminta, joilla on opiskelijoiden kansainvälisen liikkuvuuden kannalta merkittäviä mahdollisuuksia.
3. Tiedotustoimilla on pyrittävä luomaan yhteyksiä korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen välille, ja niissä on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä tarjoutuvia yhteisvaikutuksia.

4.2 Sellaisten palvelujen tukeminen, joiden tarkoituksena on helpottaa kolmansien maiden opiskelijoiden pääsyä eurooppalaiseen koulutukseen

1. Euroopan yhteisö myöntää tukea yhteistyötoimiin, joiden tarkoituksena on helpottaa Eurooppaan tuloa ja kannustaa siellä opiskelua.

2. Tukikelpoisia toimia ovat:

- sellaisten opetusvälineiden yhteinen kehittäminen, joilla harjaannutetaan asianomaisia vieraaseen kieleen ja kulttuuriin;
- yhteiset toimet kolmansien maiden opiskelijoiden vastaanotto- ja integrointimenetelmien tehostamiseksi;
- kolmansien maiden opiskelijoille tarkoitettujen yhteisten etäopiskelumuotojen kehittäminen;
- palvelut, joilla helpotetaan kumppanuuskorkeakoulujen välistä liikkuvuutta Euroopan unionin master-kurssien piirissä ja niiden ulkopuolella edellä esitetyllä tavalla;
- palvelut, joilla helpotetaan lapsia huoltavien ja muiden riippuvuussuhteessa olevien henkilöiden liikkuvuutta;
- Internet-yhteyksien edelleen kehittäminen pääsyn helpottamiseksi Euroopan unionin master-kursseille ja muille eurooppalaisille kursseille, jotka soveltuvat kolmansien maiden opiskelijoille.

4.3 Täydentävät toimet

1. Yhteisö myöntää tukea täydentäviin toimiin, jotka liittyvät korkea-asteen koulutuksen kansainvälistymisen kannalta ratkaiseviin kysymyksiin. Tällaisia ulottuvuudeltaan kansainvälisiä kysymyksiä ovat:

- laadunvarmistus, myös opintojen tunnustaminen ja muunlaiset laatumaininnat tai -määrittelyt;
- opintosuoritusten tunnustaminen;
- eurooppalaisten tutkintojen tunnustaminen ulkomailla ja tutkintojen keskinäinen tunnustaminen kolmansien maiden kanssa;
- opinto-ohjelmien kehittämistarpeet;
- yhteiskunnan ja opetusjärjestelmien muuttuminen;
- vaihto-opiskelijoiden turvallisuus ja terveys;
- koulutukseen liittyvät kuluttajansuojakysymykset;
- katsausten ja tutkimusten laatiminen (esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden päätöksenteosta heidän pyrkiesään opiskelemaan toiseen maahan sekä Euroopassa opiskelun esteistä).

2. Toimintansa avulla yhteisö voi auttaa kansainvälisiä aihepiirikohtaisia verkkoja käsittelemään näitä kysymyksiä.

3. Yhteisö voi tukea kolmansien maiden kanssa toteutettavia kokeiluhankkeita, joiden tarkoituksena on yhteistyön edelleen kehittäminen korkea-asteen koulutuksen alalla kyseisten maiden kanssa.

4. Yhteisö voi myöntää kokeiluluonteisesti apurahoja kolmansien maiden opiskelijoille, jotka tavoittelevat jatkotutkintoa eurooppalaisesta korkeakoulusta tai eurooppalaisten korkeakoulujen yhteenliittymästä, jos tällaista taloudellista tukea ei ole saatavissa mistään muusta yhteisön ohjelmasta ja jos voidaan taata, että kysymys on jäsenvaltiotason kahdenvälisten järjestelyjen täydentämisestä.

5. Yhteisö myöntää tukea Euroopan unionin master-tutkinnon suorittajien yhteiselle opiskelijajyhdistykselle (jossa on jäseniä sekä kolmansista maista että Euroopan unionista).

TOIMI 5: TEKNISET TUKITOIMET

Ohjelmaa toteuttaessaan komissio voi käyttää asiantuntijoita, toimeenpanevaa elintä, jäsenvaltioissa olevia toimivaltaisia hallintoelimiä ja tarvittaessa muunlaisia teknisiä tukiorganisaatioita, joiden palvelut voidaan rahoittaa ohjelman yleisestä rahoituskehiksestä.
